อนุสรณ์

ในการฌาปนกิจศพ

คุณครู สุวรรณี เงินทอง

ณ. วัดบางน้อย

อาทิตย์ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

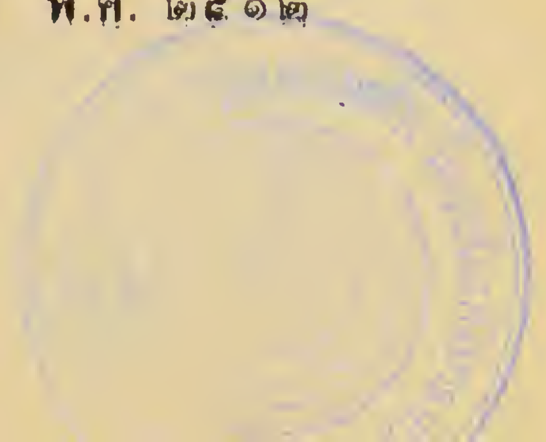
อ นุ ส ร ณ์

ในการฌาปนกิจศพ

คุณครู สุวรรณี เงินทอง

ณ วัดบางน้อย

วันอาทิตย์ที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

คุณครู สุวรรณี เงินทอง

ชาตะ ๒๕ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๕

มรณะ ๒๕ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒

ประวัติ

คุณครู สุวรรณี เงินทอง เกิดเมื่อวันที่ ...... เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ...... ที่บ้านตำบล ...... อำเภอ ...... จังหวัด สมุทรสงคราม เป็นบุตรีของนายทองและนางสาย เงินทอง มีพี่น้องที่อยู่ปัจจุบัน ๔ คนคือ

๑. นายแสวง เงินทอง

๒. นายเสวก เงินทอง

๓. นายหวาน เงินทอง

๔. น.ส. สุวรรณี เงินทอง

เมื่ออายุ ๑๘ ปี ได้เข้ารับข้าราชการเป็นครู เงินเดือนขั้นแรก ๘๒ บาท ด้วยความมานะพยายามและความอดทนได้สมัครสอบชุดวิชาครูทุก ๆ ปี จนกระทั่งปัจจุบันได้เป็นครูตรี แต่ความพยายามก็มาสิ้นสุดเมื่อรู้สึกว่าตัวเองมีอาการเจ็บปวดที่หน้าอก แต่ก็ไม่ยอมปริปากให้ใครรู้ จนกระทั่งเก็บความรู้สึกไม่ไหวจึงไปหาหมอ กว่าจะรู้ทุกสิ่งทุกอย่างก็เกินที่จะแก้ไขทัน หมอได้บอกว่าเป็นมะเร็งที่เต้านมขั้นสุดท้าย แต่ก็ยังไม่เชื่อเพราะกำลังใจดีมากนี่เอง จึงเจ็บอยู่นานถึง ๘ เดือน และก็มาถึงวาระสุดท้ายวันพฤหัสบดีที่ ๒๕

กันยายน ๒๕๑๒ เวลา ๑๙.๒๕ น. ตลอดอายุราชการเกือบ ๓๐ ปี เป็นที่รักใคร่ของบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งปวง เป็นผู้เสียสละ และบำเพ็ญตนเป็นสาธารณะประโยชน์กับคนทั่วไป และเป็นที่รักของเพื่อนครู เป็นผู้นำที่ดีของครอบครัว ความดีทั้งหลายทั้งปวงนี้ขออุทิศให้แด่คุณครูสุวรรณี เงินทอง จงมีความสุขในสัมปรายภพเทอญ.

แด่...แม่อาวํคนดี

ตั้งแต่เกิดมาแต่เล็กจนโต หนูเป็นชื่อที่อาวํเรียกติดปากเสมอ หนูจึงเปรียบเสมือนเป็นลูกเล็กๆ ของอาวํ อาวํจะไปแห่งหนตำบลใด หนูชอบติดตามอาวํเสมอ อาวํให้ความอบอุ่นแก่หนูตั้งแต่เล็กจน-กระทั่งเข้าโรงเรียนประถมก็อาวํ มัธยมก็อาวํ และเรียนต่อชั้นสูงก็อาวํ ทำงานก็อาวํ ตอนนั้นหนูยังไม่ทราบว่าอาวํรักมากแค่ไหน หนูรู้แต่ว่าอาวํเป็นคนหนึ่งที่ทุก ๆ คนกลัวและเกรง พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น หนูโดนตีบ่อย ๆ เมื่อตอนเล็ก หนูเคยบอกกับเพื่อน ๆ ที่ ร.ร. สายธรรมจันทร์ว่า "อาดุ" แต่อาวํก็ทำกับข้าวอร่อยๆ ให้หนูทานทุกวัน และรู้ด้วยว่าหนูชอบทานกุ้งต้มหวาน พอหนูได้งานทำอาวํยังต้มกุ้งฝากไปให้หนูทานบ่อย ๆ ตอนนี้หนูชักจะรักอาวํขึ้นบ้างแล้ว และก็รู้ว่าอาวํใจดี ที่รู้ก็เพราะอาวํไม่เคยตีหนูอีกเลย อาวํไปเยี่ยมหนูทีไรเราก็คุยตั้งแต่เรื่องสนุกไปจนถึงเรื่องเศร้า ดู ๆ แล้วก็เหมือนกับจะเป็นนวนิยายก็มิใช่ แต่ตลอดเวลาอาวํทำแต่ความดีจริง ๆ เพราะอาวํได้เลี้ยงหนูน้องและพ่อมาตั้งแต่ต้นจนวาระสุดท้าย อาวํจึงเปรียบเสมือนเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของหนู อาวํขอหนูเป็นบุตร

บุญธรรมก็เพราะเอ็นดู ให้ทุกสิ่งทุกอย่างก็เพราะรัก ฉะนั้นภาพต่าง ๆ ตั้งแต่เล็กจนโตจึงเป็นภาพประทับใจของหนูไม่รู้เลือน และวันที่หนูเสียใจมากที่สุดในชีวิต ก็คือวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒ ซึ่งก่อนหน้านี้ ๒ วัน อาว์ยังคุยกับหนูเป็นอย่างดี อาว์ถามถึงเพื่อนๆ หนู ทุกคนที่ยังจำได้ และยังบอกอีกว่าถ้าเป็นอะไรไปให้จัดการอย่างเร็ว และมีภาพยนตร์ให้ลูกศิษย์และพี่น้องที่รักได้สนุกด้วย แล้วความสังหรณ์นั้นก็เป็นจริง ถึงตัวอาว์จะไปแต่ความดีของอาว์นั้นก็ยังปรากฏให้ทุกคนได้เห็นอยู่ หนูจึงยอมรับว่าอาว์เป็นคนดีที่หน้ายกย่องและสรรเสริญ หนูจึงเรียกว่าแม่พระของหนู

จากหนู
สว่างจิตต์ เงินทอง

เขียนที่ ชั้น ๔ ของ เอราวัณ ราชปราสงค์ พระนคร

๒๙ กันยายน ๑๐

กราบเท้าคุณอาที่รักและเคารพของหลาน

จ.ม. ฉบับนี้คงเป็นฉบับสุดท้ายระหว่างคุณอาว์กับหลาน ซึ่งแต่ก่อนเราไม่เคยจากกันเลย ถึงแม้ว่าตัวหลานจะอยู่ไกลจากคุณอาสักปานใดก็ตาม จ.ม. ก็ยังเป็นสื่อรักของหัวใจเป็นอย่างดี จ.ม. ทุกฉบับที่คุณอาว์เขียนถึงหลาน อ่านแล้วชื่นใจจริง ๆ มีทั้งคติเตือนใจและคำหวานที่ให้กำลังใจหลานให้ต่อสู้กับชีวิตตลอดมา บางครั้งที่พบกัน เรามักจะคุยถึงเรื่องสนุกหรือบางทีก็ความเศร้า.... สิ่งต่าง ๆ ที่เก็บไว้ภายในใจของคุณอาว์ไม่เคยเป็นความลับ สำหรับ หลาน เลย เราได้แต่ปรึกษากันว่าสักวันหนึ่งข้างหน้าคงจะมีกับเขาบ้าง เราต่างรอคอยมันอย่างกระวนกระวายและเข้มแข็งที่สุด อุปสรรคต่าง ๆ ที่เคยผ่านมาในชีวิตของคุณอาว์ และ ของหลานนั้นมันเหมือนอาวุธร้ายที่ประหัตประหารใจอยู่ตลอดเวลา คุณอาว์เคยพูดว่า "อาว์ทำแต่ความดี แล้วทำไมถึงไม่ปรากฏ" แต่คุณอาว์หารู้ไม่ว่าเดี๋ยวนี้ความดีของคุณอาว์ปรากฏแล้ว มันปรากฏออกมาเป็นตัวหนังสือและกลิ่น

จากใจของหลานอย่างแท้จริง กว่าจะรู้ว่าของสิ่งนั้นดีหรือมีค่า มันก็สลายหรือถูกทำลายไปแล้วโดยสิ้นเชิง....

นอกจากคุณอาว์จะรักหลาน ๒ คนมาก แต่คุณอาว์ก็ยังแบ่งความรักที่ดีไปยังเพื่อนฝูง ลูกศิษย์แม้กระทั่งเพื่อนบ้านทุกคน ถ้าสิ่งใดที่สามารถช่วยเหลือได้ขอให้บอกสักคำเถอะ คุณอายิ้มรับเสมอ จึงไม่มีใครที่จะรังเกียจคุณอาว์เลยเหมือนกับคำพังเพยที่ว่า "จนเงินแต่ไม่จนรัก" ความดีเหล่านี้เป็นสิ่งที่เตือนใจสำหรับหลานเสมอ หลานรักคุณอาว์มากที่สุด รักด้วยจิตใจที่แท้จริง แม้แต่ร่างกายของหลานก็สละให้คุณอาว์ได้เสมอ ถ้าหลานไม่เคยเรียกว่า "อาว์" จนติดปากตั้งแต่เล็ก หลานก็คงจะเปลี่ยนเรียกเป็น "คุณแม่" ก็ได้เพราะความรักของหลานผูกพันอยู่กับคุณอาว์ตั้งแต่เล็ก เพราะโครงการณ์วาดอนาคตไว้อย่างสวยหรู อยากจะมีบ้านใหม่ให้คุณอาว์อยู่อย่างสวยงามและให้อยู่บ้านเฉย ๆ เพราะคุณอาว์เหนื่อยมาพอแล้ว แต่ยังมิทันที่หลานจะได้ตอบแทนพระคุณของคุณอาว์เลย คุณอาว์ก็ต้องล้มเจ็บลงอย่างไม่คิดฝัน ความเจ็บปวดของคุณอาว์ถึงแม้ว่าจะพยามปิดบังความซ่อนเร้นอย่างไร หลานก็รู้อยู่เต็มอกว่า คุณอาว์ต้องเจ็บปวดมากสุดที่จะทนทานได้ เพราะเพียงระยะเวลาอันสั้นที่ทุกคนไม่ได้คิดมาก่อนว่า คุณอาว์จะต้องมาจากไปอย่างรวดเร็ว

เช่นนี้ นำความเศร้าโศรกใจมาให้ทุกคน ซึ่งคอยนั่งเฝ้าและเอาใจให้คุณอาว์รอดชีวิต แต่มัจจุราชก็ไม่เคยปราณีผู้ใด ลมหายใจสุดท้ายของคุณอาว์จึงพบกับความสงบ หลานขอให้ดวงวิญญาณของคุณอาว์ที่แสนดีของหลาน จงไปสู่สุคติภพ และไปสู่หนทางดีที่คุณอาว์ได้คิดและตั้งใจไว้ ส่วนหลานจะเชื่อฟังคำสั่งสอนที่คุณอาว์ได้ตักเตือน และมี จ.ม. ถึงหลานทุกฉบับ ว่าง ๆ หลานจะนำมันออกมานั่งอ่านและนึกถึงว่ายังมีคุณอาว์อยู่ใกล้ ๆ หลานตราบใดที่ชีวิตของหลานยังอยู่ หลานจะรำลึกถึงพระคุณและคิดถึงว่า ครั้งหนึ่งเราเคยเป็น อาว์–หลาน ที่สนิท เหมือนแม่กับลูก ฉบับนี้หลานต้องขอลาก่อน จนกว่าเราจะพบกันอีก ในชาติหน้า

รัก–เคารพ–คิดถึงคุณอาว์ตลอดกาล

จากหลาน

สว่างจิตต์ เงินทอง

สงค์ ไม่นึกว่าอาว์จะตายเลย สงค์มาช้าไปที่ได้เห็นใจอาว์ถ้าสงค์ทำผิดอย่างใด ขอให้วิญญาณของอาว์จงอโหสิให้สงค์ด้วยเพราะสงค์งงต่อเหตุการณ์ที่ทำไปจริง ๆ

รักอาว์มากที่สุด

ประสงค์ เงินทอง

หนู เป็นคำที่พี่เรียกสั้นๆ ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้เกิดเป็นพี่–น้องกันอีกนะ พี่รู้สึกตัวว่าพี่ยังเป็นพี่ที่ไม่ดีพอ

รักน้องมากจริง ๆ

แสวง เงินทอง

ถึงแม้พี่จะไม่พูดอะไรเลย แต่ภายในใจนั้นรักน้องมากที่สุด

เสวก เงินทอง

พี่รักน้องสาวคนเดียว พี่ถึงมีลิเกให้ดูยังไงล่ะ

หวาน เงินทอง

ทุก ๆ คน รักสังเวียนกันทั้งนั้น จึงไม่อยากให้สังเวียนจากไปเลย มันทำให้เงียบเหงาและว้าเหว่อย่างบอกไม่ถูก

อุดม–สง่า สุขพานิช

เห็นรูปครูสังเวียนที่ไรคิดถึงและใจหายทุกที

ขลอ–มาลัย

ไม่มีใครที่จะรักและเข้าใจพี่เวียนดีไปกว่า ศรี–แผ้ว เมื่อพี่เวียนจากไป ทำให้ใจหายและคิดถึงพี่เวียนเสมอ

ผ่องศรี จิตต์ไพโรจน์

ผ่องแผ้ว คงสกุล

อาว์พูดอะไรไม่ออกจริงๆ บอกคำเดียวว่าสงสารเจ้าเวียนมาก

รักเสมอ

พิศ คงสกุล

``ครูใหญ่ชิดจะช่วยจัดงานให้คุณอาว์ ถ้าไม่สำเร็จหรือมีอุปสรรค``

``ครูใหญ่ฉัตร เกิดมงคล นำพวกหรีดของโรงเรียนมาให้คุณอาว์และพาเพื่อนครูมามากมาย ที่หนูจำได้มีคุณครู จำลอง คุณครู ชด, คุณครู วัลลภ, คุณครู พุฒ, คุณครู พัฒนา, คุณครู สุพรรณี, คุณครู ทองย้อย, คุณครู ทองใบ, คุณครู สมฤทัย, คุณครู ชูจิต, คุณครู ไฮ, คุณครู โสภา คุณครู เสถียร คุณครู คนขาว ๆ สวย ๆ แต่หนูจำชื่อไม่ได้ แต่จำหน้าได้ดี อีก ๓ คน

ยังร้องไห้สงสารคุณอาว์ เมื่อคุณอาว์เจ็บจนหลับไป หนูดีใจที่เพื่อนของคุณอาว์ทุกคนมาให้เกียรติในเครื่องแบบ อาว์ลืมตาขึ้นมองทุกคนแล้วยิ้มและก็หลับไปอย่างเป็นสุข หนูตื้นตันใจจริง ๆ" และคงจะฝังใจไปนานแสนนาน"

สำหรับสังเวียน ฉันช่วยเหลือได้เสมอ

นาค ศรีนวลนัด

หลาน ๆ ระลึกถึงคุณน้ำตลอดเวลา

อารีย์ – ปราโมทย์, ประไพ – จี๊ด

สุชาติ ศรีนวลนัด

เจ้าเวียนเป็นเพื่อนที่รักมาก และลืมไม่ลงเลย

สมพงษ์ – ทัศนีย์

ผู้ใหญ่สำเภาอารมณ์เย็นยิ้มรับเสมอ ส่วนแป๊ะแข็งแรงดีแต่กินข้าวเสร็จทีหลังทุกที

มะเร็งที่เต้านม

สมพร ฉิมประเสริฐ

ระยะเริ่มแรกจะไม่ปรากฏอาการให้เห็น ผู้ป่วยจะมีอาการก็ต่อเมื่อใช้มือคลำดูแล้วจะรู้สึกผิดปกติเป็นไตแข็ง (สตรีส่วนมากเมื่อเริ่มเป็นมักไม่ค่อยจะรีบปรึกษาแพทย์ เนื่องจากความอายนั่นเอง) ระยะหลังจากที่เริ่มเป็นไตแข็งแล้ว มักจะเกิดอาการคัน และรู้สึกเจ็บหลังจากนั้นต่อมาอาการจะเริ่มรุนแรงมาก จนเกิดเป็นแผลดูน่าเกรียด มีเลือดออกซึมอยู่เสมอ การรักษาอาจได้ผลเมื่อรีบหาแพทย์โดยการผ่าตัด ก่อนที่โรคจะลุกลามไปมากอย่างไรก็ตามไม่ควรจะใช้ยากลางบ้าน หรือยาซึ่งได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น ผู้ป่วยส่วนมากที่เป็นมะเร็งในเต้านมมักจะเป็นกับผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด เสียมากที่พบเห็นเป็นกันมากที่สุดคือ อายุระหว่าง ๓๕–๔๕ ปี คุณครูสุวรรณี เงินทอง ผู้ตายนี้แรกเริ่มเป็น ก็มิได้เฉลียวใจจนกระทั่งโรคร้ายได้ก่อตัวจนปรากฏอาการให้เห็น และก็เจ็บมากขึ้น เอามือ

คลำดูปรากฏว่าเป็นไตแข็ง และโรคก็ได้เริ่มแสดงอาการให้เห็นจนรุนแรง เมื่อให้แพทย์ตรวจดูปรากฏว่าอาการเป็นที่น่าวิตก เพราะโรคได้ลุกลามไปจนถึงกระดูกภายใน จนกระทั่งถึงกับชีวิต เพราะเพราะฉะนั้นผู้ป่วยที่มีอาการเป็นไตแข็งหรือมีอาการคันผิดปกติ ควรมอบความไว้วางใจให้กับแพทย์ก่อนที่ชีวิตของท่านจะสายเกินไป.

มะเร็งปากมดลูก

พ.อ. สุชาต ปาลวัฒน์วิไชย พ.บ.

มะเร็ง เป็นคำที่เราเคยได้ยินได้ฟังกันบ่อย ๆ หลายท่านคงจะได้ทราบเรื่องราวมาบ้างแล้วไม่มากก็น้อย มะเร็งเป็นโรคร้ายที่เราหวาดกลัวกันมาก เพราะลงได้เป็นกับผู้ใดแล้วมักจะมีชีวิตยืน-ยาวต่อไปอีกได้ไม่นาน ยิ่งกว่านั้นมักจะลงท้ายด้วยอาการทรมานเสียอีกด้วย

มะเร็ง เป็นได้กับอวัยวะทุกแห่งทั่วร่างกาย เป็นได้ทั้งบุรุษและสตรี ตำแหน่งที่เป็นกันมากในบ้านเราคือ บริเวณปาก มดลูก ผิวหนัง กล่องเสียง ตับ และเต้านม สถิติของต่างประเทศก็พบมะเร็งที่ปากมดลูกราว ๑๕% ของมะเร็งในสตรีทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้ ๙๐% เป็นที่ปากมดลูก และอีก ๑๐% เป็นที่ตัวมดลูก ฉะนั้นจะเห็นได้ว่ามะเร็งปากมดลูกเป็นศัตรูที่สำคัญของสตรี เพราะเป็นกันบ่อย ๆ และเป็นกันได้มากกว่าอวัยวะใด ๆ

สาเหตุ เรายังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของมะเร็ง แต่ก็มีผู้ให้ทฤษฎีหรือความคิดเห็นไว้หลายอย่าง เช่น

๑. กรรมพันธุ์ โดยมีความผิดปกติเกิดขึ้นที่โครโมโซมหรือยีนส์ ทำให้เซลล์เกิดการแบ่งแยกตัวออกไปอย่างผิดธรรมดา ดังจะเห็นได้จากการศึกษาบุคคลในครอบครัวหนึ่ง ใน ๔ ชั่วอายุคน มีจำนวนรวม ๑๔๔ คน ปรากฏว่าเป็นมะเร็งชนิดต่าง ๆ ถึง ๔๔ คน หรือ ๓๐% ส่วนอีกครอบครัวหนึ่งใน ๔ ชั่วอายุคน จำนวนรวม ๑๑๑ คน ปรากฏว่าเป็นมะเร็งถึง ๒๑ คน หรือ ๑๙% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองครอบครัวนี้มีอัตราป่วยเป็นมะเร็งสูงผิดกว่าครอบครัวอื่น ๆ มาก

๒. เชื้อไวรัส คือเชื้อที่เล็กที่สุดจนไม่สามารถจะมองเห็นได้ด้วยกล้องจุลทัศน์ธรรมดา ต้องส่องดูด้วยกล้องจุลทัศน์อีเลคตรอน ซึ่งเป็นกล้องพิเศษจึงจะเห็น เชื้อนี้จะเป็นตัวไปทำโครโมโซมของเซลล์พิการและไม่สามารถควบคุมการแบ่งแยกตัวของเซลล์ได้ ปล่อยให้ทวีจำนวนจนเกินกว่าปกติและกลายเป็นมะเร็งขึ้นมา

๓. สิ่งที่ก่อให้เกิดมะเร็ง ได้แก่วัตถุหรือสารเคมีบางอย่างเท่าที่สนใจกันมากในเวลานี้ก็คือ ควันบุหรี่ และควันจากท่อไอเสียรถยนต์ทำให้เกิดมะเร็งที่ปอดขึ้นได้ง่าย ในสตรีบางคนเชื่อว่าไขแข็ง ๆ สีขาวที่อยู่รอบ ๆ คออวัยวะเพศชาย (ขี้เปียก) เป็นตัวช่วย

ทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกได้ง่ายขึ้น เพราะสตรีที่แต่งงานกับพวกเข้าสนับเป็นมะเร็งปากมดลูกน้อยกว่าพวกที่ไม่เข้าสนับ

๔. ฮอร์โมน โดยเฉพาะฮอร์โมนทางเพศบางชนิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของเซลล์ซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้เกิดมะเร็งขึ้นมาได้

๕. การเสียดสีและถูกรบกวนบ่อย ๆ ปากมดลูกเป็นแผลหรือมีการอักเสบเรื้อรังอยู่นาน ๆ อาจเกิดเป็นมะเร็งขึ้นได้ง่าย ตัว-อย่างที่เห็นกันบ่อย ๆ ก็คือ คนที่รับประทานหมากปากเปรอะอยู่เรื่อยหรือ พื้นเกคอยกระทบและเสียดสีกระพุ้งแก้มอยู่เรื่อยจะเป็นมะเร็งที่โพรงปากได้ง่าย

นอกจากนี้ยังมีแฟคเตอร์อื่น ๆ เกี่ยวข้องอีกเช่น

อายุ : มะเร็งปากมดลูกเป็นได้ในสตรีทุกอายุ แม้ในเด็กอายุเพียง ๗ เดือน หรือผู้ใหญ่อายุมาก ๆ ตั้ง ๙๓ ปีก็เป็นได้ดังที่มีผู้เคยรายงานไว้ให้ทราบ ส่วนใหญ่หรือที่พบเป็นกันมากที่สุดคืออายุระหว่าง ๔๐–๕๕ ปี ซึ่งเป็นวัยรับผิดชอบต่อครอบครัวและกำลังทำประโยชน์ต่อประเทศชาติได้มาก

เชื้อชาติ : แต่ละเชื้อชาติเป็นมะเร็งมากน้อยแตกต่างกันบ้างเช่นสตรียิวและมุสลิมเป็นมะเร็งปากมดลูกน้อยกว่าชาติอื่น ๆ ซึ่งข้อเกี่ยวเนื่องที่แท้จริงเรายังไม่ทราบ

การแต่งงาน : ๙๕% ของมะเร็งปากมดลูกกับสตรีที่แต่งงานแล้ว ผู้ที่มีบุตรหลาย ๆ คนยิ่งเป็นได้มากกว่าผู้ที่มีบุตรเพียงคนเดียว ผู้ที่แต่งงานอายุยังน้อยหรือมีเพศสัมพันธ์แต่เยาว์วัยเป็นได้มากกว่าผู้ที่แต่งงานล่า บางคนให้ตัวเลขไว้ดังนี้

สตรีโสด	เป็นได้	๑ : ๒๑,๐๐๐
แต่งงานไม่มีบุตร	,,	๑ : ๖,๕๐๐
แต่งงานมีบุตรแล้ว	,,	๑ : ๑,๕๐๐

เศษฐานะ : เป็นได้มากในพวกที่มีรายได้ต่ำหรือบุคคลชั้นกรรมกร ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับการกินอยู่บกพร่อง และอนามัยของร่างกายไม่ดี

อาการ มะเร็งเป็นเสมือนข้าศึกที่แทรกซึมหรือรุกเงียบ ๆ เข้ามาทีละน้อย ๆ ซึ่งกว่าจะรู้ตัวก็มักจะสายเสียแล้ว มะเร็งปากมดลูกยังไม่แสดงอาการในระยะแรกเริ่ม อาจกินเวลาแรมเดือนแรมปีก็ได้ อาการที่อาจจะปรากฏให้ทราบคือ

๑. มุตกิดหรือตกขาว ตอนแรกอาจจะออกเป็นน้ำใส ๆ หรือเป็นเมือก ๆ ซึ่งบางรายจะแยกออกจากเมือกของช่องคลอดตามธรรมชาติได้ยาก

๒. เลือดออกผิดปกตินอกเวลาระดู อาจจะออกกระปริดกระปรอย โดยเฉพาะเมื่อมีอาการกระทบกระเทือน หรือภายหลังการร่วมประเวณี หรือหลังจากชำระล้างช่องคลอด อาจมีสีอย่างน้ำล้างเนื้อจาง ๆ หรืออย่างน้ำคาวปลาก็ได้ โดยเฉพาะเกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์อาจสำคัญผิดเข้าใจว่าเป็นโรคแทรกซ้อนของการตั้งครรภ์ไปเสียก็ได้ (มะเร็งปากมดลูกเกิดได้ในสตรีที่ตั้งครรภ์ราว ๑: ๒,๐๐๐ –๖,๐๐๐ หรือ ๒๐.- ๐.๕ %) เลือดที่ออกมักจะออกบ่อยเข้าและมากขึ้นตามลำดับ

ถ้ามองดูที่ปากมดลูกในระยะเริ่มแรกอาจจะดูเรียบๆ เหมือนปกติ ต่อมาอาจเห็นเป็นแผลตื้น ๆ หรือตุ่ม ๆ แต่มีเส้นเลือดมาเลี้ยงมาก ถูกเข้าทำให้เลือดออกง่ายกว่าปกติ นานเข้าก็จะมีลักษณะนูนขึ้นเหมือนดอกกะหล่ำ หรือกินบุ๋มเป็นแผลลึกเข้าไปจนกลายเป็นโพรงในระยะนี้เองอยู่ ๆ ก็จะมีเลือดออกมาเป็นครั้งคราว ตกขาวจะออกเป็นเลือดปนหนองและมีกลิ่นเหม็นมาก ซึ่งเพียงแต่ผ่านเข้ามาใกล้ ๆ ก็พอจะบอกได้เลยทีเดียวว่า เป็นมะเร็ง

๓. การปวด มะเร็งปากมดลูกจะยังไม่มีการเจ็บปวดในตอนแรก ๆ ต่อเมื่อลุกลามออกไปนอกปากมดลูกหรืออวัยวะอื่นแล้ว

จึงจะเริ่มปวด มักปวดบริเวณก้นกบหรือปวดร้าวไปตามหน้าขาเพราะมะเร็งไปกดที่รากประสาท

๔. ถ้ามะเร็งกินถึงกระเพาะปัสสาวะก็จะทำให้ถ่ายปัสสาวะปวด ถ่ายบ่อย ถ่ายเป็นโลหิต หรือปัสสาวะไหลไม่หยุดเพราะกระเพาะปัสสาวะทะลุ ถ้ากินถึงทวารหนักก็จะมีอาการท้องเดิน ถ่ายอุจจาระมีมูกเลือดและปวดเบ่ง ทั้งนี้แล้วแต่ว่ามะเร็งจะลุกลามไปถึงอวัยวะใด

๕. ผอมแห้ง–ซีด จากการเสียโลหิต จากการปวด ทำให้นอนไม่หลับและรับประทานไม่ได้ รวมทั้งมีไข้จากการติดเชื้อบริเวณที่เป็นมะเร็ง

ระยะเวลาที่จะอยู่ได้แล้วแต่ภาวะร่างกายและอายุของคนไข้ ถ้าอายุยังน้อยต่ำกว่า ๔๐ ปี มักจะอยู่ได้ไม่นาน ปกติแล้วจะอยู่ได้ราว ๑๘ เดือนนับตั้งแต่เริ่มปรากฏอาการ

การแผ่กระจาย มะเร็งแผ่กระจายจากจุดที่เริ่มเป็นไปที่อื่นได้คือ

๑. โดยตรง กระจายไปยังผนังช่องคลอด ตัวมดลูก กระเพาะปัสสาวะหรือทวารหนัก โดยค่อย ๆ ลุกลามออกไป

๒. โดยทางท่อน้ำเหลืองและต่อมน้ำเหลือง

๓. โดยทางกระแสโลหิต อาจแผ่กระจายไปยังอวัยวะไกล ๆ เช่น ตับ ปอด ฯลฯ ถึงที่ใดก็งอกทำลายที่นั่นอีก

การติดต่อ โดยปกติแล้วมะเร็งจะไม่ติดต่อจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งเหมือนกับโรคติดต่ออื่น ๆ เช่น ไข้หวัด อหิวาต์ ฯลฯ เพราะเซลล์ของมะเร็งมีธรรมชาติผิดกับเชื้อโรค พอเปลี่ยนจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งผิดตัวคนเข้าก็จะเจริญเติบโตหรืองอกต่อไปได้ยาก

การตรวจและวินิจฉัย ในรายที่เป็นมาก ๆ เพียงแต่ถ่างช่องคลอดแล้วมองเห็นก้อนมะเร็งหรือแผลเป็นโพรงที่ปากมดลูก ประกอบกับกลิ่นเหม็นก็จะบอกได้ทันทีว่าเป็นมะเร็ง สำหรับรายที่ยังเป็นน้อย ๆ หรือเริ่มแรกซึ่งยังบอกด้วยตามองและมือคลำไม่ได้ แพทย์มีวิธีตรวจหลายวิธีด้วยกันคือ

๑. วิธีปาปาลิโคลา หรือเรียกสั้น ๆ ว่าแป๊ปสะเมียร์ เป็นวิธีที่ช่วยตรวจหามะเร็งในระยะเริ่มแรก และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในปัจจุบันเพราะกระทำได้สะดวกรวดเร็ว ไม่ทำให้คนไข้เสียเวลาและไม่ทำให้เจ็บปวด เหมาะที่จะนำไปใช้แก่ประชาชนจำนวนมาก ๆ เพื่อคัดเลือกมะเร็งคร่าว ๆ เสียทีหนึ่ง

ก่อน หลักการก็คือ เซลล์ที่อยู่ตามผิว ๆ ของร่างกายจะหลุดออกเรื่อย ๆ แล้วมีเซลล์ใหม่เกิดขึ้นแทนที่เซลล์เก่าที่ชำรุดหรือสึกหรอไป ยิ่งเซลล์ของมะเร็งด้วยแล้วจะหลุดง่ายกว่าเซลล์ธรรมดาหลายต่อหลายเท่าเพราะเซลล์ของมะเร็งมีการทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปกติแล้วเซลล์ของอวัยวะสืบพันธ์ ตอนล่างรวมทั้ง ของปากมดลูกที่หลุดออกมาก็จะมารวมอยู่ในช่องคลอด ฉะนั้นจึงใช้วิธีป้ายเอาเมือกจากบริเวณก้นช่องคลอดและปากมดลูกมาทาบนกระจก ย้อมสีแล้วส่องดูด้วยกล้องจุลทัศน์ ก็จะทราบได้ทันทีว่ามีเซลล์ของมะเร็งอยู่ด้วยหรือไม่ หากพบแต่เพียงเซลล์ที่ผิดปกติก็อาจจะต้องตรวจซ้ำหรือตรวจด้วยวิธีอื่นต่อไปอีก วิธีนี้ได้ผลประมาณ ๙๕ % แต่ก็มีข้อเสียอยู่อย่างหนึ่งคือเซลล์มะเร็งของตัวมดลูกอาจจะไม่หลุดออกมาให้ตรวจพบได้ในช่องคลอด

๒. การตรวจสอบแบบชิลเล่อร์ จากหลักการที่ว่าเซลล์ของมะเร็ง ไม่มีกลัยโคเยนเวลาใช้สำลีชุบน้ำยาไอโอดีนทาที่ปากมดลูกบริเวณที่เป็นมะเร็งก็จะไม่ติดมีสีม่วง วิธีใช้นี้ยังไม่สามารถจะถือเป็นข้อยุติได้แน่นอนทีเดียวเพราะยังมีภาวะอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่ทำให้ไม่ติดสีม่วงได้เหมือนกัน ในรายที่สงสัยจึงต้องตรวจสอบด้วยวิธีอื่นต่อไปอีก

๓. ตรวจโดยใช้กล้องจุลทัศน์ส่องโดยตรงที่บริเวณปากมดลูกเพื่อว่ามีการผิดปกติอะไรบ้าง การตรวจวิธีนี้จำต้องอาศัยแพทย์ผู้ชำนาญเป็นผู้ตรวจ

๔. ตรวจโดยวิธีตัดชิ้นเนื้อ (ไบอ๊อพซีย์) อาจใช้คีมตัดชิ้นเนื้อจากปากมดลูกไปตรวจเพียงขนาดเท่าหัวไม้ขีดก็พอ และจะไม่ทำให้คนไข้เจ็บปวดมาก ถ้ากระทำได้อาจคว้านปากมดลูกตรงกลางออกเป็นรูปกรวยได้ก็ยิ่งดี เพราะนอกจากจะเป็นการรักษาได้ด้วยในตัวแล้วยังสามารถตัดแบ่งออกตรวจดูได้หลาย ๆ ส่วน เสร็จแล้วนำไปตัดชิ้นบาง ๆ ย้อมสีและตรวจดูด้วยกล้องจุลทัศน์ การตรวจโดยวิธีนี้จะบอกได้แน่นอนที่สุดว่าเป็นมะเร็งหรือไม่ ทั้งยังอาจบอกต่อไปได้ด้วยว่ามะเร็งลุกลามไป แล้วเพียงใดหรือไม่ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ-การรักษาขั้นต่อไปด้วย

ระยะของโรค เพื่อความสะดวกในการรักษาและการพยากรณ์โรค ทางการแพทย์ได้แบ่งมะเร็งปากมดลูกออก เป็น ๕ ระยะคือ

ระยะ ๐ มะเร็งเริ่มเป็นเพียงผิว ๆ ที่เยื่อคลุมปากมดลูกเท่านั้น

ระยะ ๑. มะเร็งยังอยู่ภายในบริเวณปากมดลูก

ระยะ ๒ มะเร็งแผ่ออกไปรอบ ๆ แต่ยังไม่ถึงผนังเชิงกราน อาจลามไปทางตัวมดลูก หรือลามไปตามช่องคลอดแต่ยังไม่ $\frac{๑}{๓}$ ของผนังช่องคลอดตอนล่าง

ระยะ ๓ มะเร็งแผ่ไปถึงผนังเชิงกรานข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง หรือลามไปถึง $\frac{๑}{๓}$ ของผนังช่องคลอดตอนล่าง

ระยะ ๔ มะเร็งลุกลามถึงกระเพาะปัสสาวะ ทวารหนัก หรืออวัยวะอื่น ๆ

การรักษา สุดแต่ระยะของโรค ภาวะร่างกายของคนไข้และความต้องการที่จะมีบุตรอีก อาจรักษาโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือควบกัน ๒ วิธีก็ได้คือ

๑. การผ่าตัด อาจกระทำเพียงคว้านเอาปากมดลูกตรงกลางออกเป็นรูปกรวย หรือตัดเอามดลูกออกทั้งหมดรวมทั้งท่อรังไข่และรังไข่ด้วย

๒. ใช้รังสี คือฉายเอ็กสเรย์ ใส่เรเดียม ใช้โคบอลต์ หรือสารกัมมันตรังสีอื่น ๆ

๓. ใช้ยา ในปัจจุบันแม้ว่าจะมียาหลายชนิดใช้รักษามะเร็งบางชนิดได้ แต่ปรากฏว่ากับมะเร็งปากมดลูกแล้วยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการผ่าตัดจะเลือกทำเฉพาะรายที่เป็นระยะแรก ๆ คือ ระยะ ๐ และ ๑ เท่านั้น ส่วนระยะหลัง ๆ คงใช้แต่รังสีอย่างเดียว คนไข้ส่วนใหญ่ในโรงพยาบาลมักจะได้รับการรักษาโดยการใช้รังสีเสียเป็นส่วนมาก เพราะปล่อยให้เป็นอยู่ตั้งหลาย ๆ เดือนแล้ว จึงมาโรงพยาบาลในระยะที่ ๒ – ๓

ผลการรักษา นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแพทย์หรือโรงพยาบาลที่รักษา แล้วยังขึ้นอยู่กับระยะของโรคเป็นประการสำคัญ หากรีบรักษาเริ่มแรกเพียงใดโอกาศที่จะหายก็มีมากขึ้นเพียงนั้น ดังจะขอนำสถิติของต่างประเทศซึ่งแสดงผลการ รักษามาให้ดูเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

รักษาด้วยเรเดียม

ระยะโรคมะเร็ง	จำนวนราย	คิดเป็นร้อยละ	อยู่ได้ถึง ๕ ปี ร้อยละ
๑	๑,๒๘๐	๑๑.๖	๕๖.๑
๒	๓,๐๕๔	๒๗.๘	๓๗.๓
๓	๔,๔๑๔	๔๐.๒	๒๒.๐
๔	๒,๒๒๐	๒๐.๒	๔.๔

รักษาด้วยการผ่าตัด

ระยะโรคมะเร็ง	จำนวนราย	คิดเป็นร้อยละ	อยู่ได้ถึง ๕ ปี ร้อยละ
๑	๑๒๐	๘๐	๗๘%
๒	๓๐	๒๐	๖๓%

สรุป ๑. หากสงสัยว่าจะเป็นมะเร็ง หรือมีอาการผิดปกติ เช่นเลือดออกกระปริดกระปรอยตกขาวมาก ฯลฯ อย่าได้นิ่งนอนใจควรรีบไปให้แพทย์ตรวจ และรักษาเสีย อย่ามัวอายอย่ามัวเสียเวลารักษาตัวเองด้วยยากลางบ้าน ยาที่อวดอ้างสรรพคุณโฆษณาขายอยู่ตามท้องตลาด หรือวิธีทางไสยศาสตร์ เพราะการรักษามะเร็งปากมดลูก ที่ได้ผลใน ปัจจุบันอยู่ ที่การผ่าตัดและการใช้รังสี รอช้าไปโรคจะลุกลามมากขึ้นและโอกาศหายมีน้อยเข้า

๒. แม้จะยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนของมะเร็งปากมดลูก แต่ก็พอจะป้องกันได้โดยขจัดเหตุช่วยทำให้เกิดมะเร็งเสีย เช่น แผลปากมดลูก การอักเสบ และการฉีกขาดของปากมดลูก รวมทั้งมุตกิดหรือตกขาว

๓. ถึงแม้จะไม่มีอาการอะไรเลย สตรีที่มีอายุเกิน ๓๕ ปี ก็ควรไปให้แพทย์ตรวจภายใน และตรวจหามะเร็งเสียปีละ ๑-๒ ครั้ง เพราะมะเร็งปากมดลูกในระยะเริ่มแรกยังไม่มีอาการอะไร อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่รู้ตัว จะมัวรอให้ปรากฏอาการเสียก่อนจึงค่อยไปตรวจรักษาอาจจะสายเกินไป โปรดอย่าลืมว่าถ้าได้มีโอกาศรักษาแต่ในระยะเริ่มแรกเพียงใด โอกาสหายยิ่งมีมากขึ้นเพียงนั้น อาจกล่าวได้ว่าถ้าตรวจพบ และรักษาเสียตั้งแต่ระยะ ๐ มีหวังหายได้ ๑๐๐ %

๔. การตรวจมะเร็งปากมดลูกในระยะเริ่มแรกอาจตรวจได้ที่แผนกโรคเฉพาะสตรี หรือแผนกนารีเวชวิทยาตามโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในกรุงเทพ ฯ สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย (สี่แยกหลานหลวง) สมาคมต่อต้านโรคมะเร็งแห่งประเทศไทย (สโมสรวัฒนธรรมหญิง) สำหรับท่านที่อยู่ต่างจังหวัดบางแห่งที่ยังทำการตรวจไม่ได้อาจให้แพทย์ป้ายเมือกจาก ช่องคลอดและปากมดลูกลงบนกระจกแล้วแช่ในน้ำยาอีเธอร์และแอลกอฮอลล์อย่างละเท่า ๆ กันแล้วส่งไปตรวจตามโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ก็อาจกระทำได้

เพื่อให้ได้ผลแน่นอนขึ้น ก่อนตรวจควรงดการร่วมประเวณี งดใช้ยาเหน็บและงดการชำระล้างช่องคลอดล่วงหน้าสัก ๒ วัน

๕. พ่อบ้านหรือสุภาพบุรุษอาจมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนได้โดยช่วยกระตุ้นเตือน ชักจูง และแนะนำภรรยาของท่านหรือสตรีที่ใกล้ชิดกับท่าน ให้ไปรับการตรวจมะเร็งปากมดลูกไปด้วยในตัว ความปลอดภัยและความผาสุขก็จะมีแก่ครอบครัวของท่านมากยิ่งขึ้น

* เจ้าภาพขออภัยท่าน พ.อ. สุชาติ ปาลวัฒน์วิไชย พ.บ. ที่มิได้ทันขออนุญาตนำเรื่อง "มะเร็งปากมดลูก" ของท่านมาตีพิมพ์ เพราะเวลาเร่งด่วนมาก จึงขออภัยและขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

๘ มะเร็งของทางเดินอาหาร

นายแพทย์ประวัติ หงสประภาส

เมื่อเอ่ยถึงชื่อของโรคร้ายนี้ ผู้ที่ได้ยินทุกคนจะมีความรู้สึกมืออ่อนเท้าอ่อนเพราะความหวาดกลัว ยิ่งตัวผู้ป่วยเองด้วยแล้วก็แทบจะสิ้นหวังเอาเสียเลยทีเดียว เนื่องจากความเชื่อว่า โรคนี้เป็นโรคร้าย รักษาไม่หายมีแต่ทางตายทางเดียว ความจริงมิใช่จะเป็นดังนั้นเสมอไป การรักษาที่ได้ผลนั้นมีอยู่ทางเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญสองประการ ประการแรก คือชนิดของมะเร็ง มะเร็งที่ไม่ค่อยร้ายแรงก็คือ เป็นชนิดที่มีการกระจายตัวช้า ๆ ทำให้มีเวลาพอที่จะไปหาหมอได้ทันท่วงที อีกประการหนึ่งก็คือ การวิเคราะห์ถ้าทำได้รวดเร็วก่อนที่โรคจะกระจ ยไป การรักษาก็จะได้ผลโดยเด็ดขาดไม่ว่ามะเร็งนั้นจะเป็นชนิดร้ายเพียงใด

การรักษาจะได้ผลมากน้อยเพียงใดดูจะขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญประการที่สองนี้มากทีเดียว เพราะมะเร็งของอวัยวะภายในนั้นวิเคราะห์ได้ยาก และในระยะแรก ๆ ก็มักไม่มีอาการใด ๆ ที่จะทำ

ให้ผู้ป่วยไปหาหมอด้วย กว่าจะแสดงอาการขึ้นมาก็มักจะช้า และโรคก็ลุกลามมากไปเสียแล้ว ที่ร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือผู้ป่วยจะนึกว่าตัวไม่เป็นอะไรเมื่อมีอาการเพียงเล็กน้อย ทดลองยากลางบ้านบ้าง ยาผีบอกบ้าง หรืออะไรต่อมิอะไรที่ใคร ๆ แนะนำบ้าง จนเมื่ออาการมากขึ้นแล้ว จึงไปหาหมอ ในระยะที่โรคนั้นลุกลามเกินกว่าจะรักษาได้แล้ว เราจะพบผู้ป่วยพวกนี้มีจำนวนมากที่สุด เพราะผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่เพียงพอนั้นมีจำนวนมาก

คนทั่ว ๆ ไปรู้ดีว่ามะเร็งเป็นโรคที่ร้าย แต่มักจะไม่รู้ว่ามันคืออะไรแน่ ส่วนใหญ่ก็ปล่อยให้ไม่รู้ต่อไปเพราะไม่อยากไปคิดถึงมัน บางคนก็นึกภาพเอาว่ามะเร็งเป็นตัวอะไรสักอย่างหนึ่งที่คอยกัดกินอยู่ข้างใน บางคนก็เชื่อว่าเป็นคุณเป็นไสยที่ผู้มีคาถาอาคมปล่อยมาเข้าท้อง หรือส่วนอื่นของร่างกาย ผู้เขียนเคยพบกับผู้ที่อ้างตนว่ารักษาโรคมะเร็งให้หายได้คนหนึ่ง เขาเล่าว่าอาจารย์ของเขาสามารถนั่งทางในมองเห็นมะเร็งได้และก็มีคนเชื่อมากเสียด้วย

ร่างกายของคนเราถ้าจะกล่าวอย่างคร่าว ๆ ก็ประกอบด้วยน้ำเป็นส่วนใหญ่ มีธาตุแท้หลายอย่างมารวมกันเป็นอวัยวะ เลือดเนื้อเยื่อ กระดูกและอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นแต่ละอย่างก็จะประกอบด้วยสิ่งที่มีชีวิตที่เล็กที่สุดที่เรียกว่า เซลล์ (Cell) เซลล์ของอวัยวะ

หนึ่ง ๆ ก็มีลักษณะและคุณสมบัติแตกต่างกันไปตามความจำเป็นของหน้าที่ของมัน ตามปกติการทำงานของเซลล์ก็ดี การเจริญเติบโตก็ดี หรือการแบ่งตัวของเซลล์ทั้งหลายนั้นขึ้นอยู่ในความควบคุมของร่างกายเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ถ้าเกิดมีเซลล์ตัวใดตัวหนึ่งเกิดไม่อยู่ในความควบคุมของร่างกายขึ้นมา เกิดเจริญเติบโตแบ่งตัวออกอย่างรวดเร็ว และมีลักษณะแตกต่างออกไปจากเซลล์พ่อแม่ทั้งหลาย ก็จะทำให้อวัยวะนั้น ๆ โตขึ้นอย่างผิดปกติ เกิดเป็นโรคที่เราเรียกว่าเนื้องอก (Tumour) ขึ้น

เนื้องอกที่เกิดขึ้นนี้ถ้าจะแบ่งอย่างหยาบ ๆ อาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ

๑ เนื้องอกธรรมดา (Benign tumour)

๒ เนื้องอกอย่างร้ายแรง (Malignant tumour)

เนื้องอกธรรมดา

เป็นเนื้องอกที่ไม่ค่อยมีพิษสงอะไรมาก (นอกจากจะไปเกิดที่อวัยวะสำคัญ ๆ เช่นสมองหรือไขสันหลัง) เนื้องอกธรรมดานี้เติบโตช้า ไม่มีการกระจายไปสู่ที่อื่น ๆ ของร่างกาย เมื่อรักษาโดยการผ่าตัดออกได้หมดก็จะหายเป็นปกติได้

เนื้องอกอย่างร้ายแรง

พวกนี้แหละเป็นพวกที่เราจะพูดถึงมัน เป็นโรคที่คร่าชีวิตผู้คนปีละมาก ๆ เป็นเจ้าของนามที่เราสมมุติกันตั้งชื่อว่า "มะเร็ง" และเป็นศัตรูที่น่ากลัวที่สุดของมนุษย์ในเวลานี้

ได้กล่าวแล้วว่ามะเร็งเกิดขึ้นเนื่องจากความผิดปกติของเซลล์ซึ่งไม่อยู่ในความควบคุมของร่างกาย เพราะฉะนั้นมะเร็งจึงอาจเกิดขึ้นที่อวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง จากเซลล์ใดเซลล์หนึ่งในร่างกายก็ได้ เช่นที่ ตับ ปอด กระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ ไต กระดูก ไขกระดูก พื้น เหงือก ลิ้น และอื่น ๆ แม้แต่ผิวหนัง ขุมขน และรูหรือต่อมเหงื่อก็อาจเกิดขึ้นได้ ความร้ายกาจของมะเร็งคือ เมื่อมันเกิดเป็นก้อนเนื้อโตขึ้นมา มันไม่อยู่แต่เพียงที่ ๆ มันเกิดเท่านั้น แต่จะกระจายออกไปรอบ ๆ ตัวของมัน ทำให้มีลักษณะคล้ายขาและก้ามปู ฝรั่งจึงเรียกว่า "Cancer" ซึ่งลักษณะเช่นนี้ก็ทำให้เป็นการยากในการผ่าตัดออกเพื่อการรักษา เพราะอาจจะมีส่วนที่หลงเหลืออยู่ได้ง่าย ๆ ยิ่งกว่านั้น มันยังมีการกระจายที่กว้างขวางออกไปอีก คือ เซลล์ของมะเร็งอาจหลุดไปตามกระแสน้ำเหลืองและกระแสเลือด แล้วไปเพาะตัวขึ้นที่อวัยวะอื่น ทำให้การผ่าตัดเพื่อรักษาไม่ได้ผลอะไรมามากนัก ตัวอย่างเช่นมะเร็งของลำไส้ใหญ่

อาจกระจายไปสู่ ตับ ปอด สมอง หรือที่อื่น ๆ ได้โดยทางกระแสเลือด เป็นต้น ผู้ป่วยมักจะถึงแก่ชีวิต เพราะการกระจายแบบนี้เป็นส่วนมาก

มะเร็งบางพวกไม่ได้เกิดเป็นก้อนอย่างธรรมดา เซลล์มะเร็งจะเกิดขึ้นมากมายและกระจายไปได้ทั่ว ๆ ร่างกาย และประพฤติเช่นเดียวกับมะเร็งที่อื่น แต่มีลักษณะพิเศษออกไป ได้แก่พวกมะเร็งของเม็ดเลือดขาว (Leukemia) มะเร็งของไขกระดูก (Multiple Myeloma) เป็นต้นบางพวกก็เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน หลาย ๆ แห่งในร่างกาย เป็นก้อนโตขึ้นที่โน่นบ้างที่นี่บ้าง เช่นมะเร็งของต่อมน้ำเหลืองได้แก่ Malignant lymphoma, Hodgekin' s disease เป็นต้น

ทางการแพทย์แบ่งมะเร็งออกเป็นสองพวกใหญ่ ๆ คือ

๑ มะเร็งของเนื้อเยื่อ (Malignant connectve tissue tumour)

พวกนี้พบน้อยกว่าพวกที่จะกล่าวถึงต่อไป พบในคนอายุน้อยกว่า ได้แก่มะเร็งของต่อมน้ำเหลือง ประสาท กระดูก กล้ามเนื้อ เม็ดเลือด ไขกระดูก เนื้อพังผืด และเนื้อเยื่ออื่น ๆ อีกมาก

ภาษาแพทย์เรียกพวกเหล่านี้รวม ๆ ว่า "Sarcoma" เนื่องจากเนื้อเยื่อต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบอยู่ในอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย จึงอาจพบมะเร็งพวกนี้ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ ส่วนมากเป็นมะเร็งที่ร้ายแรงยากแก่การรักษา ผู้ป่วยที่เป็นมักถึงแก่ชีวิตอย่างรวดเร็วเพราะการกระจายของมันเร็วมาก

๒ มะเร็งของเยื่อบุ (Malignant epithelial tumour)

พวกนี้จะเกิดขึ้นจากเซลล์ของเยื่อบุ (Epithelium) ที่บุอยู่ตามอวัยวะต่าง ๆ ต่อมทั้งหลายและท่อของมัน และต่อมที่ไม่มีท่อ มะเร็งของผิวหนังก็รวมอยู่ในพวกนี้ด้วย เนื่องจากเยื่อบุ (Mucous membrane) นี้ ทำหน้าที่บุ (lining) อวัยวะของทางเดินอาหาร อวัยวะของการหายใจ อวัยวะของระบบปัสสาวะ และระบบสืบพันธุ์ เราจึงพบมะเร็งพวกนี้ได้ตั้งแต่ที่ปาก ลิ้น เหงือก คอหอย กล่องเสียง หลอดอาหาร หลอดลม ปอด นม กระเพาะอาหาร ลำไส้ใหญ่ ทวารหนัก กระเพาะปัสสาวะ และอวัยวะสืบพันธุ์ ไต และสายไต มดลูก ช่องคลอด รวมทั้งตับ ตับอ่อน ถุงน้ำดี ท่อน้ำดี ซึ่งเป็นส่วนของทางเดินอาหารได้ ทางภาษาแพทย์เรียกว่า

"Carcinoma"* เป็นมะเร็งที่พบมากที่สุด ส่วนใหญ่มักเป็นในคนที่มีอายุแล้วแต่ก็อาจเป็นในคนอายุน้อย ๆ ได้ เช่นมะเร็งของต่อมไทรอยด์ (Carcinoma of the thyroid gland) เคยพบในเด็กอายุ ๗ ขวบเท่านั้นก็เคยมีแต่นั้นเป็นส่วนน้อย อายุที่จะเป็นมะเร็ง

หมายเหตุ* ๑ Carcinoma เคยถือกันว่า เป็นความหมายเดียวกันกับ Cancer คือมะเร็ง แต่ถ้าถือกันเช่นนั้น Sarcoma ก็ไม่ได้จัดไว้ในพวกมะเร็งด้วย ทำให้สับสนกันไม่รู้จะเรียกอะไรถูก ภาษาอังกฤษก็ยังเรียกพวก Sarcoma ว่า Cancer เช่น Cancer fo bone, Cancer of soft tissue, Cancer of the blood (Leukemia) และอื่น ๆ เพราะฉะนั้นจึงถือกันในปัจจุบันนี้ ในความหมายของคนทั่ว ๆ ไปว่า Sarcoma หรือ Malignant tumour fo connective tissue นั้นคือมะเร็งด้วย

๒ มะเร็งของผิวหนัง ริมฝีปาก เยื่อบุข้างในของกระพุ้งปาก เหงือก ลิ้น ช่องทวารหนัก (nala canal) ทางการแพทย์ใช้คำว่า "Epithelioma" แทน "Carcinoma" เนื่องจากเหตุผลทางวิชาการ

พวกนี้ได้บ่อยที่สุดคือ ๔๕ ถึง ๕๐ ปีขึ้นไป คืออายุยิ่งมากขึ้นมีโอ-กาสที่จะเป็นมะเร็งได้ง่ายขึ้น

สาเหตุ

ยังไม่มีผู้ใดทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของมะเร็งทั้งหลายได้ว่าเกิดขึ้นเพราะเหตุใด แต่จากประสพการณ์ของนายแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายทำให้เชื่อกันว่า สาเหตุของมะเร็งบางชนิดอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

๑. การเสียดสีหรือการระคายเคือง (Chronic irritation) ซึ่งเกิดขึ้นบ่อย ๆ ต่ออวัยวะนั้น ๆ เช่นพบว่ามะเร็งของปากเป็นกันมากในผู้ที่กินหมาก และผู้ที่สูบกล้อง แต่ก็หาได้หมายความว่าผู้ที่กินหมากหรือสูบกล้องจะต้องเป็นมะเร็งที่ปากหรือริมฝีปากทุกคนไม่

๒. Carcinogenic agents คือมีตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเซลล์กลายเป็นเซลล์มะเร็งได้ เรื่องนี้ได้มีการทดลองกันอย่างกว้างขวางในสัตว์ทดลอง ได้แก่พวกหนูบางชนิดได้ถูกทดลองโดยเอาสารต่าง ๆ ที่ได้จากน้ำมันถ่านหิน (Coal tar) บ้าง บุหรี่บ้าง มาทาที่ตัวหนู ก็ทำให้เกิดมะเร็งขึ้นได้ หรือการที่เชื่อว่าการสูบบุหรี่นาน ๆ ก็ทำให้เกิดมะเร็งของปอดได้ เพราะในบุหรี่มีสารที่เรียกว่า Carcinogenic agents อยู่

๓. Cell Rest เชื่อกันว่าอาจมีเซลล์บางตัวที่ยังสงบอยู่โดยที่มันมีความเอนเอียงที่จะเป็นเซลล์มะเร็งอยู่แล้ว เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งมากระตุ้นขึ้นมาก็จะขยายพืชพันธุ์ออกกลายเป็นมะเร็งได้อย่างรวดเร็ว ทฤษฎีนี้พอจะอธิบายการเกิดของมะเร็งพวก ซาร์โคม่าได้แต่สาเหตุจริง ๆ และข้อพิสูจน์นั้นยังไม่มี

๔. ฮอร์โมน ทฤษฎีใหม่นี้อธิบายว่ามีฮอร์โมนบางชนิดที่จะห้ามการเกิดของเซลล์มะเร็งได้ เมื่ออายุมากขึ้นฮอร์โมนพวกนี้จะเสื่อมหรือน้อยลง ทำให้เซลล์ของร่างกายกลายเป็นเซลล์มะเร็งไปได้ง่าย

ที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียงทฤษฎีของการเกิดของมะเร็ง ที่พออาจจะเป็นไปได้เท่านั้น แต่ละทฤษฎี ก็มีทั้งข้อค้านและสนับสนุนยังไม่มีการสรุปเด็ดขาดลงไปได้ประการใด การที่ยังไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงนี้เองจึงมีผลสะท้อนถึงผลของการรักษาที่เด็ดขาดและแน่นอนในปัจจุบันนี้ มะเร็งส่วนใหญ่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด ซึ่งถ้ายิ่งวิเคาะห์ได้เร็วเท่าไร การผ่าตัดก็จะยิ่งได้ผลดีมาก นอกจากการผ่าตัดแล้ว มะเร็งหลายชนิดยังอาจทำลายได้โดยกัมมันตภาพรังสีคือเอกซเรย์ เรเดียม และสารกัมมันตภาพรังสีอื่น ๆ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ได้เร็วช้าเช่นเดียวกัน ได้แก่มะเร็งของริมฝีปาก และมด

ลูกเป็นต้น บางทีก็ต้องให้การรักษาร่วมกัน ทั้งการผ่าตัดและรังสี แล้วแต่สถานการณ์ หรือชนิดของมะเร็ง

สำหรับยาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการทำลายเซลล์มะเร็งนั้นเวลานี้ได้ว่าการค้นคว้ากันอย่างกว้างขวางมาก ทั่วโลกกำลังตื่นตัวในเรื่องนี้มาก มียาหลายร้อยชนิดที่ผลิตขึ้นมา และยังอยู่ในระหว่างทดลองเพื่อจะนำมาใช้ในการรักษาโรคร้ายนี้ โดยถือหลักว่าเซลล์มะเร็งนั้นถึงจะเกิดมาจากเซลล์ธรรมดา แต่มีความประพฤติผิดแปลกไปจากเซลล์ปกติมาก และมีความไวต่อยาที่ขัดขวางการเจริญเติบโต และการเผาผลาญ (Metabolism) ของมันมากกว่าเซลล์ปกติ เพราะฉะนั้นยาบางชนิดเมื่อให้เข้าไปในร่างกาย ในขนาดที่ไม่ทำลายเซลล์ปกติ แต่อาจจะฆ่าหรือหยุดชะงักการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งได้

อย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่มียาใด ๆ ในจำนวนหลายร้อยชนิดนี้ทำลายเซลล์มะเร็งได้โดยเด็ดขาดแน่นอน เพราะเมื่อใช้ไปได้พักหนึ่งเซลล์มะเร็งก็จะเกิดการคุ้นเพราะการปรับตัวของมันเองทำให้ยานั้น ๆ ไม่อาจจะใช้ได้ผลได้ต่อไป เพราะฉะนั้นการรักษาโดยการใช้ยานี้ส่วนใหญ่ จึงมักเป็นการรักษาขั้นสุดท้ายที่การผ่าตัดและรังสีไม่ได้ผลแล้ว เป็นการรักษาที่อาจจะพอประทังให้ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ได้ต่อไปอีกชั่วระยะเวลาสั้น ๆ พักหนึ่งเท่านั้น ยกเว้นมะเร็งบางชนิดเท่า

นั้น ที่ยาบางอย่างใช้ได้ผลดีพอใช้ เช่นมะเร็งของเม็ดเลือดหรือไขกระดูก และมะเร็งของต่อมน้ำเหลืองบางชนิด เช่น Hodgekin's disease เป็นต้น เนื่องจากมะเร็งพวกนี้ ทั้งการผ่าตัดและรังสี ไม่อาจทำได้เลย

๘
มะเร็งของทางเดินอาหาร

ความมุ่งหมายในการเขียนเรื่องมะเร็งของทางเดินอาหารนี้ นี้ขึ้นก็เพื่อที่จะให้บุคคลทั่ว ๆ ไปที่มิใช่แพทย์ได้รู้จักถึงลักษณะ ความเป็นไปของโรค อาการต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เนื่องจากทางเดินอาหาร ประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ หลายส่วนหลายตอน มีมะเร็งเกิดขึ้นหลายต่อหลายชนิด และเป็นกันมากเหลือเกิน และเพื่อผู้ป่วยที่ตั้งตัวอยู่ในความไม่ประมาทจะได้สังวรณ์ไว้ถึงความร้ายแรงและน่ากลัวของมัน เมื่อมีสิ่งที่ผิดปกติใด ๆ เกิดขึ้นแต่เพียงเล็กน้อยจะได้ไปหาแพทย์ได้ทันท่วงทีก่อนที่จะสายเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรยายโดยละเอียดในที่นี้ นอกจากจะไม่สามารถกระทำได้แล้ว ยังเป็นการเสียเวลาอันมีค่าของผู้อ่านโดยไม่คุ้มกัน เพราะคนทั่ว ๆ ไปมิใช่แพทย์ จึงขอกล่าวแต่เพียงแนะนำเท่าที่จะพอทำได้เท่านั้น

ทางเดินอาหารประกอบด้วยอวัยวะตั้งแต่ ปาก พื้น เหงือก กระพุ้งแก้ม ลิ้น คอหอย หลอดอาหาร กระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ ทวารหนัก และช่องทวารหนัก นอกจากนั้นยังประกอบด้วยอวัยวะที่เกิดขึ้น และมีความสัมพันธ์กับทางเดินอาหารอีกด้วย คือต่อมน้ำลาย ต่อมเยื่อ เมือกเล็ก ๆ ตลอดทางเดินอาหาร ตับและท่อของตับถุงน้ำดีและท่อน้ำดี ตับอ่อนและท่อของมัน แต่ละอวัยวะที่กล่าวมาอาจเกิดมะเร็งขึ้นได้ทั้งนั้น และมะเร็งของแต่ละอวัยวะก็มีอยู่หลายชนิด แล้วแต่ว่ามันเกิดมาจากเซลล์ชนิดไหน เพราะฉะนั้น จึงพบว่ามีมะเร็งเกิดขึ้นได้มากมายตลอดความยาวของทางเดินอาหารนี้ แต่มะเร็งที่เกิดบ่อยที่สุด และคร่าชีวิตคนได้มากที่สุดนั้นเป็นมะเร็งของเยื่อบุของทางเดินอาหารที่เรียกว่า Carcinoma of the alimentary canal ซึ่งเป็นตัวสำคัญที่เราจะทำความรู้จักกับมัน

มะเร็งของริมฝีปาก (Epithelioma of lip)

มะเร็งพวกนี้พบในคนสูงอายุ โดยมากในคนไทยที่กินหมากเป็นประจำ มักจะเกิดเป็นตุ่มเล็ก ๆ นูนขึ้นมาจากริมฝีปาก พบที่ริมฝีปากกลางมากกว่าตอนบน ตุ่มนั้นแข็งโตขึ้นเรื่อย ๆ แต่ช้า ๆ ผู้ป่วยมักไม่สนใจมากนักในระยะแรก ๆ จนเมื่อโตมากขึ้น ๆ และแตกเป็น

แผลแล้ว ตุ่มเมื่อเกิดใหม่ ๆ จนโตเป็นก้อนไม่เจ็บปวด ทำให้ผู้ป่วยไม่ตกใจอะไร จนเมื่อมันโตมากและเป็นแผลแล้วจึงไปหาหมอแผลมักจะสกปรก ดูน่าเกลียด ขอบแผลมักนูนสูงขึ้น และแข็งซึ่งเป็นลักษณะทั่ว ๆ ไปของแผลมะเร็งอาจมีเลือดออก และอาจออกได้มากๆ ไหลอยู่เรื่อย ๆ จนผู้ป่วยต้องไปหาหมอ

มะเร็งที่บริเวณนี้ เป็นชนิดหนึ่งที่การรักษาได้ผลดี ทั้งโดยการผ่าตัด หรือ รังสี อย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะเป็นในที่ที่เห็นได้ง่าย และยังโตช้า ๆ การกระจายไปยังต่อมน้ำเหลืองช้าและการกระจายไปทางกระแสเลือดยิ่งน้อยมาก การรักษาจึงอาจทำให้หายขาดได้ถ้าไม่สายจนเกินไป

มะเร็งของเหงือกและกระพุ้งแก้ม (Epithelioma of gum and buccal mucosa)

มักเกิดในคนสูงอายุเหมือนกัน ในคนที่กินหมาก หรืออนามัยช่องปากเลวมาก เหงือกและฟันสกปรก บางทีมีการอักเสบที่เรื้อรังอยู่ก่อน แล้วก็เกิดมะเร็งขึ้น หรือในคนที่มีการอักเสบที่มีฝ้าขาวๆ ที่เรียกว่า Leukoplakia อยู่นานๆ เมื่อเกิดมักจะเกิดเป็นผลซึ่งอาจจะเจ็บหรือไม่เจ็บก็ได้ แล้วแต่มีเชื้อโรคแทรกหรือไม่ โดยมากเจ็บเพราะปากสกปรก มีเชื้อโรคอยู่เสมอ แผลจะนูนสูงขึ้นและ

มีก้อนโตขึ้น พวกนี้โตเร็วกว่าของริมฝีปาก กระจายได้เร็วกว่าซึ่งมักไปที่ต่อมน้ำเหลือง ใต้คางและที่คอ การรักษาก็ยากกว่าโดยเฉพาะที่เหงือกอาจต้องตัดขากรรไกรบางส่วนออก และต้องตัดต่อมน้ำเหลืองที่คอข้างนั้นออกให้หมดด้วย แต่การใช้รังสีโดยฝังเรเดียมได้ผลดีมาก การฉายเอกซเรย์ มักทำหลังจากผ่าตัดแล้ว เพื่อทำลายเนื้อมะเร็งที่อาจหลงเหลืออยู่

มะเร็งของลิ้น (Epilhelioma of the tongue)

พวกนี้นับว่าร้ายแรงที่สุดในบรรดามะเร็งของช่องปาก เนื่องจากการกระจายตัวเกิดขึ้นเร็วกว่าอย่างอื่น และกระจายไปได้ไกล ๆ เช่นไปที่ปอด ครั้งแรก ๆ อาจจะเกิดเป็นตุ่มหรือก้อนแข็งหรือเป็นแผลแข็ง ๆ ขึ้นที่ข้างใดข้างหนึ่งของลิ้น แล้วลุกลามออกไปอย่างรวดเร็วจนลิ้นแข็ง พูดไม่ชัดการรักษาพวกนี้อาจใช้การผ่าตัด ถ้าเป็นระยะแรก ๆ โดยตัดลิ้นออกไปซีกหนึ่ง หรือในระยะหลัง ๆ การฝังเรเดียมจะได้ผลดี แต่มักต้องทำการผ่าตัดเอาต่อมน้ำเหลืองออกด้วย

มะเร็งของเพดานของปาก (Epithelioma of the palate)

อาจเป็นได้ทั้งเพดานอ่อนหรือเพดานแข็ง (sofr or hard palate) เกิดเป็นก้อนแข็งโตขึ้นในบริเวณดังกล่าวแล้วแตกเป็นแผล

ลุกลามออกไป พวกนี้การรักษามักต้องอาศัยการฝังเรเดียมเข้าไปที่เนื้อร้าย การผ่าตัดไม่ค่อยได้ผลเพราะต้องตัดกันอย่างที่เรียกว่าใหญ่โตหรือกว้างขวางมากและสกัดโรคไม่ค่อยอยู่ แต่โชคดีมะเร็งที่บริเวณนี้พบน้อยกว่าที่อื่น ๆ ภายในปาก

มะเร็งของคอหอย (Epithelioma of the pharyngeal region)

คอหอยแบ่งเป็นสามส่วนคือส่วนทางจมูก (naso pharynx) ส่วนทางปาก (Oro-poarynx) และส่วนทางกล่องเสียง (Laryngo-pharynx) ตามความสัมพันธ์กับอวัยวะที่กล่าวมาตามลำดับส่วนที่เกิดมะเร็งที่ขึ้นหน้าตาที่สุดคือส่วนทางจมูก และมีข้อที่น่าสนใจคือเป็นในคนจีนมากกว่าคนไทยและในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง จากข้อสันนิษฐานที่ว่าคนจีนชอบดื่มหรือรับประทานของร้อนจัด ๆ ชนิดที่ควันพรุ่งอยู่ เมื่อปฏิบัติเช่นนั้นเป็นเวลานานด้วยความเคยชินก็อาจจะทำให้เกิดมะเร็งขึ้นในบริเวณนี้ได้ส่วนในคนไทยนั้นรับประทานหรือดื่มของที่ร้อนหรืออุ่นพอสมควร จึงพบน้อยกว่าก็อาจเป็นได้

มะเร็งที่อื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วการวิเคราะห์ทำได้ไม่ยากนักและผู้ป่วยก็ไปหาแพทย์เพราะสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้นโดยที่โรคอาจไม่ทันลุกลามไปไกล เพราะเพียงแต่อ้าปาก ส่องกระจกดู หรือเอานิ้ว

คลำดูก็จะเห็น หรือรู้สึกได้แล้ว ส่วนมะเร็งที่บริเวณคอหอยนี้และมะเร็งที่จะกล่าวถึงต่อไป มีปรากฏการณ์ของอาการผิดแปลกแตกต่างออกไป อาการเมื่อแรกเริ่มอาจไม่มีอะไรเลย ในปากก็ไม่มีอะไรผิดสังเกต อาการต่อมาเป็นอาการสำคัญ แต่ก็มักแสดงว่าโรคลุกลามไปแล้วคือ อาการของหูอื้ออาจเป็นข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้ง ๒ ข้าง อาการอื้ออาจเป็นมากขึ้นทุกทีจนเกือบจะหนวก ต่อมาจะสังเกตเห็นมีก้อนโตขึ้นที่ข้างคอ โตขึ้นเรื่อย ๆ ไม่เจ็บไม่ปวด ทำให้ผู้ป่วยไม่สนใจเท่าที่ควร ในระยะนี้โรคมักจะลุกลามไปมากแล้ว การรักษาถึงจะได้ผลก็เพียงแต่สกัดการลุกลามของโรค ให้ชะงักลงชั่วคราวเท่านั้น อาจมีชีวิตอยู่ราว ๑-๒ ปี แต่ก็มีบางรายอาจอยู่ถึง ๕ ปีได้ การรักษามะเร็งที่บริเวณนี้การใช้เอกซเรย์ฉาย เพื่อทำลายมะเร็งเป็นวิธีที่ดีที่สุด การวิเคราะห์ว่าจะใช่มะเร็งหรือไม่ต้องเป็นเกียรติยศ และหน้าที่ของแพทย์ หู คอ จมูก กับพยาธิแพทย์ร่วมกัน

มะเร็งของหลอดอาหาร (Epiihelioma or carcinoma of-esophagus)

การวิเคราะห์มะเร็งของหลอดอาหาร ถึงแม้จะทำได้ไม่ยาก แต่การรักษานั้นยุ่งยากมากเพราะเหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาคือ

ผู้ป่วยไม่รู้ตัวว่าเป็นตั้งแต่เมื่อไร เมื่อมีอาการจนต้องไปหาหมอนั้น โรคมักลุกลามไปมากแล้ว อาการแรกที่แสดงออกมาของมะเร็งคือ กลืนอาหารแล้วติด อาจติดที่คอ ติดที่ทรวงอก หรือต่ำลงไปแล้วแต่ตำแหน่งของมะเร็ง การติดเมื่อเวลากลืนนั้นจะเป็นที่เรียกว่า แทบทุกครั้งที่กินอาหารเลย โดยเฉพาะอาหารแข็ง ๆ ส่วนอาหารเหลวหรือน้ำมักผ่านไปโดยสะดวก อาหารกลืนติดจะมีมากขึ้นจนเริ่มเจ็บเมื่อกลืนอาหารแข็ง และในที่สุดก็กลืนไม่ลงเลย ในระยะนี้น้ำอาจกลืนได้ แต่ต่อมาแม้แต่น้ำก็กลืนไม่ลง เมื่อกลืนอาหารลงไปมักจะขย้อนออกทันที ผู้ป่วยพวกนี้จะทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็วเพราะการขาดอาหาร ถ้าปล่อยทิ้งไว้เพียง ๒ เดือน ผู้ป่วยก็แทบจะปลิวไปตามลมเพราะความผอม ซูบ ซีด และอ่อนเพลีย

มะเร็งพวกนี้ก็เช่นเดียวกับมะเร็งของคอคอย คือพบในคนจีนมากกว่าคนไทย ซึ่งอาจจะมีเหตุผลเช่นเดียวกันก็ได้ สำหรับการวิเคราะห์นั้นอาจทำได้โดยการใส่เครื่องมือเข้าไปส่องดู หรือโดยการกลืนแบเรียมแล้วถ่ายภาพเอกซ์เรย์ดู การรักษาก็อาจทำได้โดยการผ่าตัด หรือการฉายเอกซ์เรย์เพื่อทำลายเนื้อมะเร็ง หรือทำร่วมกันแล้วแต่กรณีย์

มะเร็งของกระเพาะอาหาร (Malignant tumours of the stomach)

ถ้าไม่นับมะเร็งของมดลูก และเต้านมในผู้หญิง มะเร็งที่กระเพาะอาหารเป็นมะเร็งที่พบบ่อยที่สุดในคนทั่ว ๆ ไป ที่ใช้คำว่า Malignant tumours ก็เพราะเหตุว่า มะเร็งบริเวณนี้มีอยู่หลายชนิด ที่เด่นที่สุดคือ มะเร็งของเยื่อบุของกระเพาะ ที่เรียกกันว่า Carcinoma of the stomach เพราะมันพบบ่อยกว่าชนิดอื่นๆ เสียเหลือเกิน จนแทบจะพูดได้ว่า เมื่อเอ่ยถึงมะเร็งของกระเพาะอาหารแล้วจะต้องหมายถึงคาร์ซิโนม่าเสมอไป แต่ความจริงมะเร็งชนิดอื่นๆ ก็อาจจะเกิดขึ้นได้ คือพวกซาร์โคม่าเพราะกระเพาะอาหารประกอบด้วยเนื้อเยื่อ และเซลล์หลายชนิด เช่นกล้ามเนื้อเรียบที่ทำหน้าที่ให้กระเพาะอาหารเคลื่อนไหวได้ เนื้อพังผืด อวัยวะน้ำเหลือง จึงอาจพบว่าเป็นมะเร็งของกล้ามเนื้อของกระเพาะก็ได้ (Leiomyo sareoma) เป็นมะเร็งของอวัยวะน้ำเหลือง(Malignant lymphoma) ก็ได้ หรืออื่น ๆ อีกหลายอย่าง แต่จะไม่กล่าวถึงรายละเอียด เพราะนอกจากจะพบน้อยกว่าพวกคาร์ซิโนม่า ทั้ง ๆ ที่รวมกันทุกอย่างแล้ว อาการของผู้ป่วยที่เป็นก็อาจมีอาการคล้าย ๆ กันได้ การวิเคราะห์

หรือแยกโรคก็ต้องทำกันเป็นการละเอียด ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของแพทย์เท่านั้น วิญญูชนอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องทราบกันถึงขั้นนั้น

สำหรับอาการของมะเร็งของกระเพาะอาหารนั้น มีแตกต่างกันได้หลายอย่างแล้วแต่ระยะเวลาที่เป็น โชคยังดีอยู่บ้างที่ในบางรายมีอาการคล้ายคลึงกับอาการของแผลในกระเพาะอาหาร ซึ่งอาจทำให้ผู้ป่วยที่มีความฉลาดและมีความรู้กว้างขวางพอสมควร จะรีบไปหาแพทย์ซึ่งมักจะตรวจพบได้ในระยะแรกโดยรังสี และการตรวจอื่น ๆ เช่นการส่องกล้องเข้าไปดูในกระเพาะเป็นต้น แต่ก็มีผู้ป่วยส่วนมากที่ยังงมงายโดยการรักษาตัวเอง โดยที่นึกว่าเป็นโรคของกระเพาะธรรมดาอยู่ ซึ่งทำให้เป็นที่น่าเศร้าใจมากทีเดียว

อาการดังกล่าวก็คือ อาจมีอาการปวดท้อง–ที่มีความสัมพันธ์กับอาหารก็ได้ อาการท้องอืด แน่นท้องหลังอาหารก็ได้ อาจมีการคลื่นไส้ อาเจียรหลังอาหารก็ได้ หรืออาจมีอาการของเลือดออกโดยมีอุจจาระสีดำบ่อย ๆ ก็ได้ ถ้าออกมากก็มักมีอาเจียนเป็นเลือดร่วมด้วย อาการเบื่ออาหารจะเป็นอาการที่เด่นเมื่อโรคเป็นมากขึ้น นอกจากนั้นในระยะหลัง ๆ มักจะมีอาการซูบซีด อ่อนเพลีย น้ำหนักลดลงอย่างมากร่วมด้วย ในระยะที่เป็นมากแล้วมักจะรู้สึกว่าท้องโต

ขึ้น และเป็นก้อนแข็งที่ส่วนบนของท้องเมื่ออาหารมากขึ้น รับ-ประทานอาหารเข้าไปเพียงเล็กน้อยก็อิ่ม รู้สึกว่ากระเพาะมันเต็มเร็วมาก บางรายอาจมีอาการของกระเพาะอาหารอุดตันรับประทานอาหารแล้วจะอาเจียนออกมาเสมอ โดยเฉพาะอาหารมื้อเย็นอาเจียนที่ออกมาก็เป็นอาหารที่รับประทานเข้าไป และมีอาหารเก่า ๆ ออกมาด้วย

อาการเหล่านี้จะมีมากขึ้น ๆ จนผู้ป่วยหมดกำลังลงไปทุกทีและถึงแก่ชีวิตในที่สุด การวิเคราะห์โรคถ้าทำได้เร็วเท่าใดยิ่งเป็นผลดีแก่ผู้ป่วย การรักษาที่ดีที่สุดคือการผ่าตัดเอาออกเสีย เอกซ์เรย์จะไม่ได้ผลเลย นอกจากมะเร็งบางชนิด เช่นมะเร็งของอวัยวะน้ำเหลือง (Malignant lymphoma of the stomach) แต่ก็มักทำหลังจากการผ่าตัดแล้ว เพื่อทำลายเซลล์มะเร็งที่ยังหลงเหลืออยู่

มะเร็งของลำไส้เล็ก (Malignant tumour of the small intestine)

มะเร็งบริเวณนี้พบว่ามีมะเร็งของเยื่อบุได้น้อยมาก น้อยจนแทบจะตัดทิ้งออกได้ (แต่ก็ยังอาจมีได้) ส่วนใหญ่ที่พบมักเป็น

ซาร์โคม่า ของเนื้อเยื่อต่าง ๆ ของลำไส้เล็ก พวกนี้ลำบากมากในการวิเคราะห์ ผู้ป่วยมักไม่มีอาการอะไรมากจนกระทั่งเกิดมีก้อนคลำได้ในท้อง เคลื่อนไปมาได้อาการปวดท้องอาจมีได้ และมักจะทุเลาได้โดยยาแก้ปวดท้องที่แพทย์สั่ง บางรายมีอาการของลำไส้อุดตันเกิดขึ้นจนต้องรีบทำการผ่าตัด จึงได้พบมะเร็งก็มี การตรวจทางรังสี อาจพบได้แต่ให้ความเห็นได้ค่อนข้างยาก และมักจะไม่เร็วเท่าที่ควร มะเร็งพวกนี้โตเร็วมาก แต่โชคดีที่ส่วนมากรักษาทางเอกซ์เรย์ได้ผล จึงมักทำการรักษาด้วยกันทั้งทางรังสีและการผ่าตัด

มะเร็งของลำไส้ใหญ่และทวารหนัก (Carcihoma of the colon, rectum and anal canal)

มะเร็งที่บริเวณนี้พบบ่อยมากเกือบๆ เท่ามะเร็งของกระเพาะอาหารทีเดียว มักเป็นในคนสูงอายุ ราว ๔๕–๖๕ ปี แต่อายุน้อยที่สุดที่เคยพบคือ ๑๖ ปี อายุมากที่สุด ๘๘ ปี ส่วนใหญ่ก็เช่นเดียว-กับของกระเพาะอาหาร คือเป็นมะเร็งของเยื่อบุ (คาร์ซิโนม่า) เป็นส่วนใหญ่มะเร็งชนิดอื่นคือพวก ซาร์โคม่า มีน้อย

มะเร็งบริเวณนี้มีอาการกว้างขวางมาก เพราะลำไส้ใหญ่มีความยาวพอสมควรและอยู่เป็นที่ไม่เหมือนลำไส้เล็ก อาจจะเป็นที่

ส่วนใดส่วนหนึ่งของมันก็ได้ อาการก็อาจจะมีแตกต่างออกไปตามที่ ๆ มันอยู่ อาจมีอาการปวดท้อง เป็นครั้งคราวโดยหาสาเหตุไม่ได้ อาจมีอุจจาระสีดำเนื่องจากมีเลือดออก และถ้าเป็นแถว ๆ ส่วนล่างใกล้ ๆ ทวารหนัก อาจมีเลือดสด ๆ ออกหรือมีอาการเป็นมูกเลือดคล้ายเป็นบิด อุจจาระอาจแข็ง และมีขนาดก้อนเล็กลง ในระยะหลัง ๆ อาจมีก้อนคลำได้ในท้อง อาจมีอาการของลำไส้ใหญ่อุดตันถ้ามะเร็งโตไปอุดรูของลำไส้ คือถ่ายอุจจาระไม่ออกเป็นเวลาหลาย ๆ วัน ท้องอืดจนหลาม ผู้ป่วยจะทรมานมาก

มะเร็งของทวารหนัก และช่องทวารมักจะตรวจพบได้ง่ายกว่าของลำไส้ใหญ่ มะเร็งของทวารหนัก พบได้บ่อยที่สุด อาการก็มักมีอาการอย่างที่กล่าวมา แต่เป็นในส่วนล่าง ๆ คืออาการของอุจจาระเป็นมูกเลือดก็ได้ อุจจาระเป็นเลือดสด ๆ ก็ได้ อุจจาระเป็นก้อนเล็ก ๆ และแข็งมากก็ถ่ายได้อุจจาระแล้วปวดถ่วง ๆ มีความรู้สึกคล้ายกับว่ายังถ่ายยังไม่หมดอยู่เสมอ ในบางรายมีก้อนแข็งยื่นออกมาที่ช่องทวารก็ได้ อาการเหล่านี้มักทำให้ผู้ป่วยไปหาแพทย์เร็วขึ้นเพราะเป็นอาการที่ทรมานผู้ป่วย แต่ก็ยังมีคนจำนวนมากที่ยังหลงรักษาตัวโดยวิธีอื่น ๆ อยู่

การรักษาหลังจากวิเคราะห์แน่นอนแล้ว ได้ผลดีกว่ามะเร็งของกระเพาะอาหารมาก เพราะการกระจายตัวและความร้ายแรงของมะเร็งบริเวณนี้ค่อนข้างช้า และผู้ป่วยมักไปหาแพทย์ทันท่วงที การรักษาโดยการผ่าตัดดีที่สุด ทางรังสีไม่ได้ผล นอกจากมะเร็งพวกซาร์โคม่า บางชนิด

มะเร็งของอวัยวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางเดินอาหาร ได้แก่ มะเร็งของตับ ถุงน้ำดี ท่อน้ำดี และตับอ่อน ก็เกิดขึ้นได้บ่อย แต่ละอย่างเป็นมะเร็งที่ร้ายแรงมากยากแก่การรักษา โดยเฉพาะมะเร็งของตับ จะโตเร็ว และร้ายแรงมากทำให้ผู้ป่วยตายเร็ว การรักษาโดยการผ่าตัดยากมาก เพราะส่วนใหญ่มักจะกระจายไปทั่วตับอย่างรวดเร็ว พวกนี้จะพบว่ามีก้อนใต้ชายโครงขวาเป็นอาการสำคัญ และก้อนโตเร็วมากชั่วเวลา ๑–๒ เดือน จะทำให้ผู้ป่วยทรุดโทรมลงอย่างมาก อาการตัวเหลือง ตาเหลือง มักเป็นอาการตอนหลัง ซึ่งเกินระยะที่จะรักษาแล้วไม่ว่าโดยการผ่าตัดหรือรังสี

มะเร็งของถุงน้ำดี

ก็เป็นเช่นเดียวกัน คือ ให้การวิเคราะห์ลำบาก ผู้ป่วยอาจไม่มีอาการใด ๆ หรือมีเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับการรับประทาน

อาหาร ท้องอืด ท้องเฟ้อ หรืออาจปวดท้องบ้าง แต่ก็ไม่ใช่อาการสำคัญอะไร อาการสำคัญ คือ อาการตัวเหลือง ตาเหลือง ซึ่งเมื่อเกิดอาการนี้ขึ้น ก็เรียกได้ว่าสายเกินไป ไม่มีทางรักษาได้

มะเร็งของตับอ่อน (Corcinoma of the pancreas)

พวกนี้ก็เช่นเดียวกัน ให้การวิเคราะห์ยากในระยะแรก ๆ อาการตัวเหลือง ตาเหลือง เบื่ออาหาร เป็นอาการสำคัญก็จริง แต่มักเป็นอาการระยะหลัง เมื่อมะเร็งโตค่อนข้างมากแล้ว อย่างไรก็ตาม การผ่าตัดในพวกนี้ได้ผลดีกว่ามะเร็งของถุงน้ำดี และตับมาก

มะเร็งของท่อน้ำดี (Carcino na of the Common bile duct)

มะเร็งพวกนี้มีอาการตัวเหลือง ตาเหลืองได้เร็วมาก เพราะท่อน้ำดีมีขนาดเล็กเพียงแท่งดินสอ เมื่อเกิดมะเร็งขึ้นก็จะอุดทางเดินของน้ำดีได้ง่าย ทำให้ดีซ่าน เหลืองไปทั้งตัว เพราะฉะนั้นอาการนี้จึงเป็นอาการที่นำให้ผู้ป่วยไปพบแพทย์ได้เร็ว การรักษาโดยการผ่าตัดควรจะให้ผลดีกว่ามะเร็งของตับ ถุงน้ำดี และตับอ่อน

เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เป็นเพียงการแนะนำให้บุคคลทั่ว ๆ ไปได้รู้จักดีว่า "มะเร็ง" คืออะไร มีอาการอย่างไรบ้างที่จะทำให้ผู้ที่เป็นตื่นตัว ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ไม่หลงงมงายอยู่

กับการบอกเล่าแนะนำการรักษาของบุคคลที่มิใช่แพทย์ ซึ่งเป็นการนำชีวิตของตนเองเข้าไปเสี่ยงทดลองอย่างน่าเสียดายและเศร้าใจที่สุด และเป็นการเสี่ยงที่ไม่มีวันจะได้ผลใด ๆ ตอบแทนเลย จึงหวังว่าข้อเขียนนี้อาจจะทำประโยชน์ได้ไม่มากก็น้อย และผู้เขียนขอให้ทุกท่านจงมีความสุขกาย สุขใจ ปราศจากโรคภัยที่ร้ายแรงนี้โดยถ้วนหน้ากัน

* เจ้าภาพขออภัยท่าน นายแพทย์ประวิ๊ต หงสประภาส ที่มิได้ทันขออนุญาตนำเรื่อง "มะเร็งของทางเดินอาหาร" ของท่านมาตีพิมพ์ เพราะเวลาเร่งด่วนมาก จึงขออภัยและขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ไหว้ ๕ ครั้ง

ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

วัดเทพศิรินทราวาส

ในวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ไม่เวลาไรตามแต่เหมาะ ต้องไหว้ให้ได้ ๕ ครั้ง เป็นอย่างน้อย ในคราวเดียวกัน ถ้ามีดอกไม้ธูปเทียนก็บูชา ถ้าไม่มีก็มือ ๑๐ นิ้วและปากกับใจ ควรไหว้จนตลอดชีวิต คือ

ครั้งที่ ๑ พึงนั่งกระโหย่งเท้าประณมมือ ว่า

๏ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุธธัสสะฯ ว่า ๓ หนแล้วว่าพรพุทธคุณ คือ

๏ อิติปิโสภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโตโลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัม มะสาระถิสัตถาเทวะมะนุสสานัง พุทโธภะคะวาติฯ

หยุดระลึกถึงพระปัญญาคุณ ทรงรู้ดีรู้ชอบล้นเชิง พระบริสุทธิคุณทรงละความเศร้าหมองได้หมด พระกรุณาคุณทรงลงสารผู้อื่น และสั่งสอนให้ปฏิบัติตามของพระพุทธเจ้า จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑

ครั้งที่ ๒ ว่าพระธรรมคุณคือ

๏ สะวาคขาโต ภะคะวะดา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะมะยิโก ปัจจัตตัง เวดิตัพโพ วิญญูหิติ ฯ

หยุดละลึกถึงคุณพระธรรม ที่รักษาผู้ปฏิบัติตาม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่วจนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑

ครั้งที่ ๓ ว่าพระสังฆคุณ คือ

๏ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะ-สังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อนุตตะรัง ปุญญันเขตตัง โลกัสสาติ ฯ

หยุดละลึกถึงคุณคือ ความปฏิบัติดีปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบของพระอริยสงฆ์ จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑

นั่งพับเพียบประณมมือ ตั้งใจถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะไม่ถือสิ่งอื่นยิ่งกว่าจนตลอดชีวิต ว่าสรณคมน์คือ

๏ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ธัมมังสะระณัง คัจฉามิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ

สังฆังสะระณัง คัจฉามิ ฯ ตะติยัมปิพุทธังสะระนังคัจฉามี ตะติยัมปิ ธัมมังสาระณังคัจฉามิ ตะติยัมปิ สังฆังสะระณังคัจฉามิ ฯ

ครั้งที่ ๔ ระลึกถึงคุณบิดามารดาของตนจนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑

ครั้งที่ ๕ ระลึกถึงคุณของบรรราท่านผู้มีอุปการะคุณแก่ตน เช่น พระมหากษัตริย์และครูบาอาจารย์เป็นต้นไป จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑

ต่อไปนี้ไม่ต้องประนมมือตั้งใจพิจารณาเรื่องและร่างกายของตนว่า จะต้องแก่หนีความแก่ไปไม่พ้น จะต้องเจ็บหนีความเจ็บไปไม่พ้น จะต้องตายหนีความตายไปไม่พ้นจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น มีกรรมเป็นของตัว คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วเป็นอนิจจังไม่เที่ยง ไม่แน่นอนเป็นทุกข์ลำบากเดือดร้อน เป็นอนัตตาอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของตน

ครั้นพิจารณาแล้ว พึงแผ่กุศงทั้งปวงมีการกราบไหว้เป็นต้นนี้ อุทิศให้แก่ท่านผู้มีคุณ บิดามารดาเป็นต้น ตลอดจนชั้นสูงสุด คือพระมหากษัตริย์ ทั้งเทพยดามนุษย์ และสัตว์ทั้งหลายว่า จงเป็นสุข ๆ อย่ามีเวรมีภัยเบียดเบียพกันและกัน รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

การไหว้ ๕ ครั้งนี้ ถ้าวันไหนขาด ให้ไหว้ใช้หนี้ ๕ ครั้ง ในวันรุ่งขึ้น ถ้านั่งกระโหย่เท้าไม่ได้ ก็นั่งพับเพียบ ถ้าไม่ได้ก็นอนไหว้ เมื่อยกมือไม่ขึ้น ก็ปากกับใจถ้าทำได้อย่างนี้ เป็นเครื่องพยุงตนให้เป็นคนดี ไม่ให้เป็นคนชั่ว และให้ตั้งอยู่ในที่ดีไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ถ้าผู้ใดปฏิบัติได้เสมอจนตลอดชีวิต ผู้นั้นจะอุ่นใจในตัวของตนเอง มีความเจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นเสมอทุกคืนทุกวัน คุ้มครองป้องกันอันตราย ปราศจากความเสียหายที่ไม่เหลือวิสัย และตั้งตัวได้ในทางคดีโลกและทางคดีธรรม เต็มภูมิเต็มชั้นของตน ๆ ทุกประการ ฯ

ชุมนุมเทวา

๑ สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเฏจันตะลิกเข วิมาเน ทีเป รัฏเฐ จะ คาเมตะรุวะนะคะหะเนเคหะวัตถุมหิ เขตเต ภุมมา จายันตุเทวา ชะละถะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระ วะจะนัง สาธะโวเม สุณันตุ ฯ

๑ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ

แปล

๑ สาธุสัคเค ข้าพเจ้าขออัญเชิญฝูงเทพเจ้าซึ่งสิงสถิตอยู่ในฉกามาพจรสวรรค์กาเม อันอยู่ในกามภพอนันต์จังหวัด วงจะรูเป เทพเจ้าดำรงอยู่ในอรูปภพ คิริสิขะระตะเฏ เทพเจ้าอยู่ในห้วงมหรรณพสิงขรเขตร์ยุคนธรเขา จันตะลิกเข เทพเจ้าอันแน่นแนวเนืองนองในท้องอากาศ วิมาเนอยู่ในวิมานมาศรัตนมณเฑียรทีเป เทพเจ้าอยู่ในเกาะเกียรน้อยและใหญ่รัฏเฐเทพเจ้าอาศัยอยู่ในเรือน

หลวง จะคาเม เทพเจ้าทั้งปวงอยู่ที่บ้านน้อยและบ้านใหญ่ ตะรุวะนะคะหะเนเทพเจ้าอยู่ในหมู่ไม้ไพรพฤกษาศาล เคหะวัตถุมหิเขตเต เทพเจ้าอยู่ที่บ้านเรือนและไร่นา ภุมมาเทพเจ้าอยู่ในพื้นภูมิประเทศ จายันตุเทวา ข้าพเจ้าขออัญเชิญจงมาสโมสรประชุม ชะละถะละวิสะเมเทพเจ้าอยู่ในที่ลุ่มน้ำและบนบกมิได้เสมอกัน ยักขะคันธัพพะนาคา ทั้งยักษ์แลคนธรรพ์นาคราชผู้เป็นใหญ่ ดิฏฐันตาสันติเกยัง เทพเจ้าอยู่ทุกเกาะแก่งแห่งตำบล มุนีวะระวะจะนัง ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระฤาษีทุกแห่งหนอันศักดิ์สิทฤทธิรณด้วยเดชาสาธะโวเม สุณันตุ ข้าพเจ้าขออัญเชิญเทพยดาอันเรืองเดช ซึ่งสิงสถิตย์ในอมรพิมานเมฆเมืองฟ้า ธัมมัสสะวะนะกาโลอะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ข้าพเจ้าขออัญเชิญเท้าเทเวศร์สิ้นขอบเขตจักรวาล จงมาสโมสรประสานกันในสถานที่นี้เถิด ฯ

วิธีทำวัตรเช้า

เมื่อพระภิกษุสงฆ์ ทำสักการบูชาเสร็จแล้วทุกคนพึงนั่งคุกเข่าประณมมือพองาม (คือเพียงอก) พร้อมกันตั้งใจถวายความเคารพพระรัตนตรัย โดยหัวหน้าที่ประชุมเป็นผู้นำว่า ดังต่อไปนี้..-

๏ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา ฯ พระผู้มีพระภาคซึ่งเป็นที่พึ่งที่นับถือของเราทั้งหลาย พระองค์เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ชอบเองแล้ว ถึงวิเศษในการละและการเจริญ ละกิเลสขาดจากสันดานกับทั้งวาสนาเป็นผู้ไม่หลง มีความไม่หลงเป็นธรรมดา ตรัสรู้อริยสัจสี่ แจ้งประจักษ์โดยลำพังพระองค์เอง ตรัสรู้ชอบไม่วิปริตแล้วและสอนผู้อื่นให้ตรัสรู้ได้ด้วย เราทั้งหลายขออภิวาทกราบไหว้พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ พระองค์นั้นมีพระสถูปกับพระพุทธรูปนี้เป็นพยาน

๏ พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

๏ สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ฯ

ธรรม ของพระผู้ มีพระภาคเจ้า กล่าวดีแล้ว แสดงทางดับกิเลสและกองทุกข์ให้ผู้ปฏิบัติตามถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบได้เราทั้งหลายขอนมัสการ ธรรมที่พระพุทธเจ้านั้นกล่าวดีแล้ว

๒ ธัมมัง นะมัสสามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

๑ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ฯ

หมู่สาวของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีแล้ว ได้บัญญาตรัสรู้อริอสัจ ๔ ทำกิเลสในสันดานของตน ความละกิเลสได้จริงเป็นการปฏิบัติดีแท้ เราทั้งหลายขอน้อมสงฆ์สาวกที่พระพุทธเจ้านั้นสอนให้ปฏิบัติแล้ว

๓ สังฆัง นะมามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

(ผู้นำว่า)..–

๑ หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ (ว่า ๓ หน)

(ผู้นำว่า)..–

๏ หันทะ มะยัง พุทธาภิถุติง กะโรมะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ โยโส ตะถาคะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโตโลกะวิทู อนุตตะโร ปุริสะทัม มะสาระถิสัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวา ฯ

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพรหมะกัง สัส-สะมะณะพราหมณิงปะชัง

สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อภิญญา สัจฉิกัตะวา ปะเวเทสิ

โย ธัมมัง เทเสสิ อาทิกัละยาณัง มัชเฌกัละยาณัง ปะริโยสานะกัลยาณัง

สาตถัง สัพะยัญชะนัง เกวะละปะริปุณณัง ปะริสุทธัง พรหมะจะริยัง ปะกาเสสิ ฯ

๏ ตะมะหัง ภะคะวันตัง อะภิปูชะยามิ ฯ

๏ ตะมะหัง ภะคะวันตัง สิระสา นะมามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

(ผู้นำว่า)..–

๏ หันทะ มะยัง ธัมมาภิถุติง กะโรมะเส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ โยโส สะวากขาโต ภะคะวะตาธัมโมสันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปั่สสิโก โอปะนะยิโก ปั่จจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ ฯ

๏ ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปูชะยามิ ฯ

๏ ตะมะหัง ธัมมัง สิระสา นะมามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

(ผู้นำว่า)..–

๏ หันทะ มะยัง สังฆาภิถุติง กะโรมะเส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ โย โส สุปะฏิปั่นโน ภะคะวะโตสาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปั่นโน ภะคะวะโตสาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปั่นโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปั่นโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะ ปุคคะลาเอสะ ภะ

คะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ ฯ

◎ ตะมะหัง สังฆัง อภิปูชะยามิ ฯ

◎ ตะมะหัง สังฆัง สิระสา นะมามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่งแล้วนั่งราบ

(ผู้นำว่า)

◎ หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคะถาโย เจวะ สังเวคะวัตถุปะริทีปะกะปะฐัญจะ ภะณามะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

◎ พุทโธ สุสุทโธ กะรุณามะหัณณะโวโยจจันตะสุทธัพพะระญาณะโลจะโน โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะฆาตะโก วันทามิ พุทธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง

ธัมโม ปะทีโป วิยะ ตัสสะ สัตถุโนโย มัคคะปากามะตะเภทะภินนะโก โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตถะทีปะโน วันทามิ ธัมมัง อะหะมะทะเรนะ ตัง

สังโฆ สุเขตตาภะยะติเขตตะสัญญิโตโย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพธะโก โลลัปปะหิโน อะริโย สุเมธะโส วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง

อิจเจวะเมกันตะภิปูชะเนยยะกัง วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง ปุญญัง มะยายัง มะมะ สัพพุปัททะวา มา โหนตุ เวตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

ธัมโม จะเทสิโต นิยยานิโก อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก สัมโพธะคามี สุคะตัปปะเวทิโต

มะยันตัง ธัมมัง สุตะวา เอวัง ชานามะ

ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มรณัมปิ ทุกขัง

โสกะปะริเทวะ ทุกขะโทมะนัส สุปายา สาปิ ทุกขา

ยัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิวิปปะโยโค ทุกโข

อัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขังสังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา

เสยยะถีทัง

รูปุปาทานักขันโธ

เวทนูปาทานักขันโธ

สัญญูปาทานักขันโธ

สังขารูปาทานักขันโธ

วิญญาณูปาทานักขันโธ

เยสัง ปะริญญายะ ธะระมาโน โสภะคะวา

เอวัง พะหุลัง สาวะเก วิเนติ

เอวัง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ

อะนุสาสะนี พะหุลา ปะวัตตะติ

รูปัง อนิจจัง

เวทะนา อะนิจจา

สัญญา อะนิจจา

สังขารา อะนิจจา

วิญญาณัง อะนิจจัง

รูปัง อะนัตตา

เวทะนา อะนัตตา

สัญญา อะนัตตา

สังขารา อะนัตตา

วิญญาณัง อะนัตตา

สัพเพ สังขารา อะนิจจา

สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ

เต
— มะยัง
ตา

โอติณณามะหะชาติยา ชะรามะระเณนะ

โสเกหิ ปาริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมนัสเสหิ อุปายาเสหิ

ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา

อัปเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา ปัญญาเยถาติ

จิระปะนิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คะตา

ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ

ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง ยะถาสะติ ยะถาพะลัง มะนะสิกะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ

สา สา โน ปะฏิปัตติ

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะอันตะกิริยายะ สังวัตตะตุ ฯ

จบทำวัตรเช้า

เมื่อทำวัตรเช้าแล้ว ในวันพระวันธัมมัสสวนะ พึงตั้งใจสมาทานคือ ถือหรือรับอุโบสถศีล ได้แก่ศีล ๘ ผู้ที่มิสามารถจะรับศีล ๘ ได้ พึงสมาทานศีล ๕

คำประกาศอุโบสถ

■

เมื่อไหว้พระทำวัตรเช้าจบแล้ว ผู้นำพึงนั่งคุกเข่าประณมมือ กล่าวคำประกาศอุโบสถพิธีต่อไปว่า

๏ อัชชะ โภนโต ปักขัสสะ ปัณณะระสี (ถ้าเป็นวัน- ๑๔ ค่ำ ใช้จาตุททะสี วัน ๘ ค่ำใช้อัฏฐมี) ทิวะโส เอวะรูโป โขโภนโต ทิวะโส พุทเธนะ ภะคะวะตาปัญญัตตัสสะ ธัมมัสสะ วะนัสสะ เจวะตะทัตถายะ อุปาสะกะ อุปาสิกานัง อุโปสะถัสสะ จะกาโล โหติ หันทะ มะยังโภนโต สัพเพ อิทะ สะมาคะตา ตัสสะภะคะวะโต ธัมมานุธัมมะปฏิปัตติยา ปูชะนัตถายะ อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสังอุโปสะถัง อุปะวะสิสสามาติ กาละปะริจเฉทัง กัตะวา ตัง ตัง เวระมะณิง อารัมมะณัง กะริตะวา อะวิกขิต ตะจิตตาหุตะ วา สักกัจจัง อุโปสะถังคานิ สะมาทิเยยยามะ อีทิสัง หิ อุโป สะถะกาลัง สัมปัตตานัง อัมหากัง ชีวิตัง มา นิรัตถะกังโหตุ ฯ

ข้าพเจ้าขอประกาศเริ่มเรื่อง ในการที่จะรักษาอุโบสถ ให้สาธุชนตั้งจิตสมาทานทั่วกันก่อน ณ บัดนี้ วันนี้เป็นวันปัณณรสีดิถีที่ ๑๕ ค่ำ แห่งสุกกปักษ์ ก็และวันนี้นิยมเช่นนี้ เป็นการที่สาธุชน

อุบาสก อุบาสิกา จะฟังธรรมและรักษาอุโบสถพร้อมไปด้วยองค์ ๘ ประการ เพื่อประโยชน์แก่การฟังธรรมนั้น บัดนี้ขอกุศลอันยิ่งใหญ่คือ ตั้งจิตสมาทานองค์ ๘ ประการแห่งอุโบสถนั้น จงเกิดมีแก่สาธุชนทั้งหลาย ซึ่งมาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ จงตั้งจิตคิดกำหนดกาลว่าจะรักษาอุโบสถสิ้นราตรีและวันนี้ ทำความเว้นจากโทษนั้น ๆ เป็นอารมณ์ คือ เว้นจากฆ่าสัตว์ ๑ เว้นจากลักทรัพย์ของท่านผู้อื่น ๑ เว้นกรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ๑ เว้นจากกล่าวคำปด ๑ เว้นจากดื่มสุราและเมรัย ๑ เว้นจากบริโภคโภชนะในเวลาวิกาลตั้งแต่เที่ยงแล้วไป ๑ เว้นจากฟ้อนรำขับร้องประโคมดนตรีและดูการเล่นอันเป็นข้าศึกแก่กุศลและทัดทรงประดับตกแต่งร่างกายด้วยระเบียบดอกไม้ของหอมเครื่องทา ๑ และเว้นจากที่นอนสูงที่นอนใหญ่ ๑ ฉะนี้ อย่าให้มีจิตฟุ้งซ่านส่งไปในที่อื่น จงตั้งจิตสมาทานองค์ ๘ ประการแห่งอุโบสถนั้น โดยความเคารพเพื่อจะบูชาสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ด้วยธรรมานุธรรมะปฏิบัติตามกำลังของคฤหัสถ์ทั้งหลายด้วยว่าชีวิตของเราทั้งหลาย ที่ได้ดำรงมาถึงวันอุโบสถเช่นนี้ อย่าให้ล่วงไปเสียเปล่าปราศจากประโยชน์เลย

คำอาราธนาอุโบสถศีล

ครั้งผู้นำประกาศอุโบสถเสร็จ และพระผู้เทศน์ขึ้นนั่งบนธรรมาสน์แล้ว พึงกล่าวคำอาราธนาอุโบสถศีลพร้อมกันว่า

◎ มะยัง ภันเต ติสะระเณนะ สหะอัฏฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจะมาฯ (ว่า ๓ หน)

คอยตั้งใจว่าตามคำที่พระบอก

◎ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ (ว่า ๓ หน)

๑ ◎ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

๒ ◎ ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ สังฆังสะระณัง คัจฉามิ ฯ

๓ ◎ ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

พอพระท่านว่า (สะระณะคะมะนังนิฏฐิตัง) หรือว่า (ติสะระณะคะมะนัง) ดังนี้ พึงกล่าวคำรับพร้อมกันว่า:-

◎ อามะ ภันเต ฯ

ตั้งใจสมาทานศีละสิกขาบทว่า

๑ ◎ ปานาติปาตา เวระมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

๒ ◎ อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

๓ ◎ อะพรหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สมาทิยามิ ฯ

๔ ◎ มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

๕ ◎ สุราเมระยะมัชชะปะมา ทัฏฐานาเวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

๖ ◎ วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สมาทิยามิ ฯ

๗ ◎ นัจจะคีตะวาทิตะวิสูกะทัสสะนะมาลาคันธะ วิเลปะนะ ธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

๘ ◎ อุจจาสะยะนะ มหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ ฯ

ตั้งใจสมาทานรวมทุกสิกขาบทว่า

๏ อิมัง อัฏฐังคะสะมันนาคะตัง พุทธะบัญญัตตัง อุโปสะถัง อิมัญจะ รัตติงอิมัญจะ ทิวะสัง สัมมะ เทวะ อภิรักขิตุงสะมาทิยามิ ฯ

๏ ข้าพเจ้าขอสมาทานอุโบสถ อันพร้อมไปด้วยองค์ทั้ง ๘ ประการนี้ เป็นวิธีอันพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อว่าจะรักษาไว้ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ด้วยดี สิ้นวันหนึ่งคืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้ ฯ

ต่อไปพระท่านว่า อิมินา อัฏฐะสิกขาปะทานิ อุโปสะถะสีละวะเสนะ (ตุมเหหิ อุปาสะกะ อุปาสิกา ภูเตหิ) สาธุกังอักขัณฑัง กัตะวา อัปปะมาเทนะรักขิตัพพานิ ฯ

พึงรับว่า อามะ ภันเต ฯ สมาทานศีล แล้วนั่งสงบฟังธรรมต่อไป เมื่อพระท่านเทศน์จบแล้ว มีวิธีกล่าวคำสาธุการและถึงสรณะ ประกาศตนเป็นอุบาสกอุบาสิกา คือ:-

หัวหน้านำเมื่อเทศน์จบ

๏ หันหะ มะยัง สาธุการัง กะโรมะเส ฯ

รับพร้อมกัน สาธุ สาธุ สาธุ ฯ

เสร็จแล้วกล่าวคำถึงสรณะ ประกาศตนเป็นอุบาสกอุบาสิกาและขอขมาโทษพระรัตนตรัยต่อไป

ระเบียบทำวัตรเย็น

นั่งประณมมือคุกเข่า หัวหน้าว่านำ

◎ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

◎ สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

◎. สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ. ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

บทระลึกพระพุทธคุณ

(ผู้นำว่า) :–

◎ หันทะทานิ มะยันตัง ภะคะวันตัง วาจายะ อะภิคายิตุง ปุพพะภาคะนะมะ การัญเจวะ พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัม-พุทธัสสะ ฯ (ว่า ๓ หน)

๏ ตังโข ปะนะ ภะคะวันตัง เอวัง กัละยาโณ กิติ-สัทโท อัพภุคคะโต ฯ

๏ อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมา สัมพุทโธวิช-ชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถาเทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ ฯ

(หยุดระลึกถึงพระคุณพระพุทธเจ้าด้วยอาการอันสงบ และและสวดต่อไปดังนี้)

●

บทสรรเสริญพระพุทธคุณ

(ผู้นำว่า) :–

๏ หันทะ มะยัง พุทธาภิถุติง กะโรมะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

๏ พุทธะวาระหันตะวะระ ตาทิ คุณาภิ ยุตโต ฯ

๏ สุทธาภิญาณะกะรุณาหิ สะมาคะ ตัตโต ฯ

◎ โพเทสิ โย สุชะนะตัง กะมะลัง วะ สูโร ฯ

◎ วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชิเนนทัง ฯ

◎ พุทโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระนัง

◎ ปะฐะมานุสสะติฏฐานัง วันทามิตัง สิเรนะหัง ฯ

◎ พุทธัสสาหัสสะมิ ทาโสวะ/ทาสีวะ พุทโธ เม สามิกิสสะโร

◎ พุทโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธา ตา จะ หิตัส-
สะเม

◎ พุทธัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชี วิตัญจิตัง

◎ วันทันโตหัง/ตีหัง จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง

◎ นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง พุทโธ เม สะระณัง
วะรัง ฯ

◎ เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน ฯ

◎ พุทธัง เม วันทะมาเนนะ/นายะ ยังปุญ ญัง ปะสุ-
ตัง อิธะ ฯ

◎ สัพเพปิ อันตะระยา เม มาเหสุง ตัสสะเตชะสาฯ

จบแล้วหมอบลงว่าดังนี้

◎ กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา พุทเธ กุกัม-มัง ปะกะตัง ยะมา ยัง พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะ-เร สังวะริงตุง วะ พุทเธฯ

เมื่อว่าจบแล้วนั่งตามเดิมสวดต่อไปดังนี้

บทระลึกพระธรรมคุณ

(ผู้นำว่า) :–

◎ หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เสฯ

รับสวดพร้อมกัน

◎ สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญุหิติฯ

หยุดระลึกถึงพระคุณพระธรรม ด้วยอาการอันสงบ และสวดต่อไปดังนี้

บทสรรเสริญพระธรรมคุณ

(ผู้นำว่า):–

– หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะเส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

– สะวากขาตะตาทิคุณะโยคะวะเสนะเสยโย ฯ

– โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท ฯ

– ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธารี ฯ

– วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง ฯ

– ธัมโม โย สัพพปาณีนัง สะระณังเขมะมุตตะมัง ฯ

– ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตังสิเรนะหัง ฯ

– ธัมมัสสาหัสสะมิ ทาโส/ทาสี วะธัมโม เน สามิสกิสสโร ฯ

◎ ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะหิ ตัสสะ เม ฯ

◎ ธัมมัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญ ชีวิตัญจิทัง ฯ

◎ วันทัน $\frac{\text{โต}}{\text{ตี}}$ หัง จะ ริสสามิ ธัมมัส เสวะ สุธัมมะตัง ฯ

◎ นัตถิ เม สะระณัง อัญญัง ธัมโม เม สะระณัง วะรัง ฯ

◎ เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน ฯ

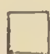
◎ ธัมมัง เม วันทะเส $\frac{\text{เนนะ}}{\text{นายะ}}$ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ ฯ

◎ สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา ฯ

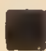
จบแล้วหมอบลงว่าดังนี้

◎ กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วาธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มายะ ยัง ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุ วะ ธัมเม ฯ

เมื่อจบแล้วนั่งตามเดิมสวดต่อไปดังนี้

บทระลึกพระสังฆคุณ

(ผู้นำว่า):–

◎ หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

◎ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
อุชุปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ญายะปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

ยะทิทัง จัตตาริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริ สะปุคคะลา เอสะ ภะคะวาโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ทักขิเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเชตตัง โลกัสสาติ ฯ

(หยุดระลึกถึงคุณพระสงฆ์ ด้วยอาการอันสงบแล้วสวดต่อไปดังนี้)

บทสรรเสริญพระสังฆคุณ

(ผู้นำว่า):—

◎ หันทะ มะยัง สังฆาภิคีติง กะโร มะเส ฯ

รับสวดพร้อมกัน

◎ สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคุณาทิยุต โต ฯ

◎ โยฏฐัพพิโธ อะริยะปุคคะละสังฆะ เสฏโฐ ฯ

◎ สีลาทิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต ฯ

◎ วันทามะหัง ตะมะริยานะ คะณัง สุสุทธัง ฯ

◎ สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง ฯ

◎ ตะติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตังสิเรนะหัง ฯ

◎ สังฆัสสาหัสสะมิ ทาโส/ทาสี วะ สัง โฆ เม สา มิ กิสสะโร ฯ

◎ สังโฆ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิ ตัสสะ เม ฯ

◎ สังฆัสสาหัง นิยยาเทมิ สะรีรัญชีวิ ตัญจิทัง ฯ

◎ วันทันโต/ตี หัง จะริสสามิ สังฆัสโส ปะฏิปันนะตัง ฯ

◎ นัตถิ เม สะระณัง สังโฆ เม สะระณัง วะรัง ฯ

◎ เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัฑเฒยยัง สัตถุ สาสะเน ฯ

◎ สังฆังเม วันทะมาเนนะ/นายะ ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ ฯ

◎ สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเหสุง ตัสสะ เตะธะสา ฯ

จบแล้วหมอบลงว่าดังนี้

◎ กาเยนะ วาจายะ จะ เจตะสา วา สังเฆ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง สังโฆ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังเฆ ฯ

จบทำวัตรเย็น

อาราธนาศีล ๕

◎ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลา นิยาจามะ ฯ

◎ ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลา นิยาจามะ ฯ

◎ ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลา นิยาจามะ ฯ

ศีล ๕

๑ ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๒ อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๓ กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๔ มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๕ สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อิมานิ ปัญจะ สิกขาปะทานิ สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธะเย ฯ

อาราธนาศีล ๘

๏ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัต ถายะ ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

๏ ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

๏ ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ ฯ

ศีล ๘

๑ ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๒ อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๓ อะพรหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๔ มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๕ สุราเมระยะ มัชชะ ปะมา ทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๖ วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๗ นัจจะคีตะวาทิตะ วิสู กะ ทัสสะนะ มาลาคันธะวิเลปะนะธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

๘ อุจจาสะยะนะ มะหาสะยานา เวระมะณี สิกขาปะทังสะมาทิยามิ

อิมานิอัฏฐะ สิกขาปะทานิ สีเลนะ สุงคะติ ยันติ สีเลนะโภคะสัมปะทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธะเย

อาราธนาพระปริตต์

ในพิธีที่ไม่มีเทศน์ติดต่อ เมื่อรับศีลเสร็จแล้ว พึงนั่งคุกเข่าประณมมืออาราธพระปริตต์ด้วยคำว่า

วิปัตติปะฏิพาหยะ

สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะทุกขะวินาสายะ

ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ

สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะภะยะวินาสายะ

ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

วิปัตติปะฏิพาหายะ

สัพพะสัมปัตติสิทธิยา

สัพพะโรคะวินาสายะ

ปะริตตัง พรูถะ มังคะลัง

อาราธนาจบแล้ว กราบ ๓ ครั้ง แล้วพึงนั่งราบตั้งใจฟัง พระสวดมนต์มนต์ต่อไป

อาราธนาธรรม

พรหมา จ โลกาธิปตี สะหัมปะติ

กัตอัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะถะ

สันตีธะสัตตาปปะรักขะชาติกา

เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมังปะรัง

พุทธชัยมงคลอัฏฐคาถา

◎ พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

◎ มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะ สัพ พะรันติง โฆรัมปะนา พะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

◎ นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

◎ อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง ธาวันติโยชะนะปะถังคุลิมะละวันตัง อิทธีภิสังขะตะโน ชิตะวา มุนินโทตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

◎ กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ธะนะกา ยะมัชเฌ สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

๏ สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวาตุ เม ชะยะมังคะลานิ ฯ

๏ นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธังมะหิทธิง ปุเตตนะเถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะ มังคะลานิ ฯ

๏ ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง พรหมังวิสุทธิชุติมิทธิพกา ภิธานัง ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตาวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะละนิ ฯ

๏ เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา โย วาจาโนทินะทิเน สะระเต มะตันที หิตะวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะนะโร สะปัญโญ ฯ

คาถาถวายพรพระทั้ง ๘ บทนี้ ทรงพระคุณล้ำเลิศยิ่งนัก ถ้าได้ใช้สวดมนต์ไว้เป็นนิจสิน จะแคล้วคลาดจากภัยต่างๆ ปังเกิดลาภสการมงคล เป็นที่รักชอบแก่คนทั้งหลายมีคำแปลดังนี้

พาหุง คาถาที่ ๑. พระจอมมุนีได้ชนะพระยามาร ผู้นิรมิตรแขนตั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ขี่คชสารคิรีเมขล์ พร้อมด้วย

เสนาสารโห่ร้องกึกก้อง ด้วยพระธรรมวิธี มีทานบารมี เป็นต้น ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแต่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

มารา คาถาที่ ๒. พระจอมมีได้ชัยชนะแก่อาฬวะกะยักษ์ ผู้มีจิตกระด้าง ปราศจากความอดทน มีฤทธิ์พิลึกยิ่งกว่าพระยามาร เข้ามาต่อสู้ยิ่งนัก จนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี คือพระขันติ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแด่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นาฬา คาถาที่ ๓ พระจอมมุนีได้ชัยชนะแก่ช้างตัวประเสริฐ ชื่อนาฬาคิรี เป็นช้างเมามันยิ่งนัก แสนที่จะทารุณ ประดุจดังเพลิงป่าและจักราวุธและสายฟ้าด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำ คือพระเมตตา ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแด่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

อุกขิตตะขัค คาถาที่ ๔. พระจอมมุนีมีพระหฤทัยที่จะกระทำอิทธิปาฏิหารย์ ได้ทรงชนะโจรชื่อองคุลิมาล (ผู้มีพวกดอกไม้คือนิ้วมนุษย์) แสนร้ายกาจมีฝีมือดี ถือดาบเงื้อวิ่งไล่พระองค์ไปสิ้นทางสามโยชน์ ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแด่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

กัตวา คาถาที่ ๕. พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะ กลับเนื้อ-ความที่ใส่ร้ายของนางจิญจมามวิกา ผู้ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ เพราะทำไม้มีสัณฐานอันกลม ให้เป็นจุดดังว่ามีท้อง ด้วยวิธีสมาธิอันงาม คือความระงับพระหฤทัยในท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลจงมีแด่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

สัจจัง คาถาที่ ๖. พระจอมมุนีรุ่งเรืองด้วยประทีปคือปัญญา ได้ชนะแก่สัจจกะนิครนถ์ ผู้มีอัธยาศรัยในที่จะละเลยเสียซึ่งความสัตย์ มีใจในที่จะยกถ้อยคำของตนให้สูงดุจยกธง เป็นผู้มืดมนธ์ยิ่งนัก ด้วยเทศนาญาณวิธี คือรู้อัธยาศรัยแล้วเทศนาขอชัยมงคลจงมีแด่ข้าพเจ้า ด้วยเดชพระพุทธชัยมงคลนั้น

นันโท คาถาที่ ๗. พระจอมมุนีโปรดให้พระโมคคัลลานะเถระพุทธชิโนรส นิรมิตรกายเป็นนาคราช ไปทรมานพญานาคชื่อนันโทปะนันทะ ผู้มีความรู้ผิดมีฤทธิ์มาก ชนะด้วยวิธีอันให้อุปเทศแห่งฤทธิ์แก่พระเถระขอชัยมงคลจงมีแด่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

ทุคคา คาถาบทที่ ๘. พระจอมมุนีได้ชนะพรหม ผู้มีนามว่า ท้าวพะกาผู้มีฤทธิ์มีอันสำคัญตนว่า เป็นผู้รุ่งเรืองด้วยฤทธิ์อันบริสุทธิ์ มีมืออันท้าวภุชงค์ คือทิฏฐิที่ตนถือผิดรึงรัดไว้แน่นแฟ้น

แล้วด้วยวิธีวางยาอันวิเศษ คือ เทศนาญาณ ขอชัยมงคลจงมีแด่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

เอตาปี คาถาบอกอานิสงฆ์ นรชนผู้ใดผู้ใดผู้ประกอบด้วยปัญญา บ่มิได้เกียจคร้าน จะสวดก็ดี หรือระลึกถึงก็ดี ซึ่งพระคาถาทั้ง ๘ บทนี้ อันสรรเสริญซึ่งชัยมงคล แห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประจำทุก ๆ นั้น นรชนผู้นั้นจะละเสียแล้ว ซึ่งภัยอันตรายมีประการต่าง ๆ เป็นอันมาก พึงได้ซึ่งสิวโมกขนฤพานอันเป็นเอกันตบรมสุข

พระคาถาพระพรชัยทั้ง ๘ บทนี้ ท่านโบราณาจาริย์ได้ร้อยกรองอุปเท่ห์คุณภาพไว้แต่ละบทไปดังนี้

๏ ไหว้คุณพระสัตถา พระมหาอนันตคุณมีฤทธิ์อันสมบูรณ์สืบบุราณมานานเนื่อง ฯ

๑ พาหุงบทต้นนั้น คุณอนันต์เอนกเนื่องช่วยสัตว์ไม่ขัดเคือง เป็นเลิศยิ่งทุกสิ่งสรรพ์ ฯ

๏ ถ้าแม้นจะแก้คุณ ให้ดับสูญสิ้นเสียพลัน ผีภูตปีศาจอันสมมุติมนุษย์ทำ ฯ

๏ บทสองคือมารา ให้เสกยากินประจำ มีคุณอันเลิศล้ำเสดาะโรคไม่ราคิน ฯ

◎ อนึ่งจรเข้าไพรสนฑ์ จะผจญด้วยไพริน สารพัตรสัตว์กลัวสิ้น ด้วยนาพาปรเสริฐสม ฯ

◎ อนึ่งจรไปต่างเมือง ให้รุ่งเรืองทั่วนิคม ฝูงชนย่อมนิยมมโนน้อมเป็นไมตรี ฯ

– อุขิดตะขัค ให้ภาวนา เกิดลาภาเหมือนวารี บูชาทุกดิถี มาสู่ที่สำนักตน ฯ

– อนึ่งมีศัตรูหมาย มาทำร้ายจลาจล จะให้จิตต์ผู้นั้นนวนสามิภักดิ์มารักเรา ฯ

– รำพึงพระคาถา กัตวาแล้วนึกเอา ผู้นั้นจะบรรเทาละลายจิตต์เป็นมิตรพลัน ฯ

– อนึ่งจะพูดให้เขาเชื่อ สัจจังเจือเป็นนิรันดร์ เห็นจริงทุกสิ่งสรรพ์ ไม่ครางแครงระแวงใจ

– อนึ่งถูกอสรพิษ ไม่ว่าฤทธิ์สิ่งใดใด ดับพิษได้เร็วไววิเศษในบทนั้นโท

– อนึ่งผจญปัจจามิตร ทุคคาคิดในมโน มิจฉาทิฏฐิโนมนุสโสระอาใจ ฯ

– เอตาปิพุทธะ อย่างได้ละรำพึงไป พระคุณอนรรฆในอุดมเลิศในชาตรี ฯ

— พาหุงทั้งแปดบท ท่านกำหนดพระคุณมีพ้นพระธรณี ยิ่งจะกำหนดไม่ชดชม ฯ

— อนึ่งแก้ความเข้าพ้องหา ตักน้ำมาโดยนิยม สิบนิ้วนั่งประณม ทำมนต์ด้วยพระบาลี ฯ

— พาหุงทั้ง ๘ บท เขียนชื่อจดลงทันที เศกแล้วเอาวารีชุบขยี้ละลายไป ฯ

— สูญสิ้นไม่แก่นสาร อธิษฐานตามชอบใจ โจทก์จนไม่ทนได้ ดังทิ้งไข่เหนือศิลา

— จงจำกำหนดแน่ เท่านี้แลพระคาถา แปดบทดังพรรณายุติกาเท่านี้เอย

คำถวายทานต่าง ๆ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

คำแปล

๏ ข้าพเจ้าขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นอรหันต์ ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ธรรมพิเศษด้วยพระองค์เอง โดยชอบฯ

ไหว้พระพุทธ

◎ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ ฯ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าขออภิวาทกราบไหว้ ซึ่งพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบเองนั้นด้วยกายวาจาใจ ฯ

ไหว้พระธรรม

◎ สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ ฯ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าขอกราบไหว้ ซึ่งพระธรรมของพระผู้มีพระภาค กล่าวดีด้วยกายวาจาใจ ฯ

ไหว้พระสงฆ์

◎ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิฯ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าขอกราบไหว้ ซึ่งพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ด้วยกายวาจาใจ ฯ

ถวายเครื่องบูชาพระ

◎ อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง ปูเชมิ ฯ

◎ อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง ปูเชมิ ฯ

◎ อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง ปูเชมิ ฯ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าบูชาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า ด้วยเครื่องสักการะนี้ ฯ

ถวายข้าวพระ

◎ อิมัง สูปะพะยัญชะนะสัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปูเมมิ ฯ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าบูชาซึ่งโภชนะแห่งข้าวสาลีถึงพร้อมด้วยแกงและกับ และน้ำอันประเสริฐนี้แก่พระพุทธเจ้า ฯ

ลาข้าวพระ

◎ เสสัง มังคะลา ยาจามิ

คำแปล

◎ ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลืออันเป็นมงคล

ถวายสังฆทาน

ตั้งนะโม ๓ หน

◎ อิมานิ มะยัง ภันเต ภัตตาน สะปะริวารานิ ภิกขุสังฆัสสะ โอโณชะยามะ สาธุโน ภันเต สังโฆ อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิค คัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ ฯ

คำแปล

◎ ข้าแต่พระภิกษุสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญ ฯ

ข อ บ พ ร ะ คุ ณ

ข้าพเจ้าและลูก ๆ ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่มาเป็นเกียรติในงานฌาปนกิจศพ คุณครู สุวรรณ เงินทอง และท่านที่ช่วยเหลือมาในงาน จนกระทั่งสำเร็จ ตลอดจนขอบพระคุณ... คุณหมอเนาวรัตน์ คุณเครือวัลย์ เซนสสาสน์ ที่ทำการผ่าตัด รักษาจนสุดความสามารถ นับตั้งแต่เริ่มเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลวชิระ จนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

โดยความเคารพอย่างสูง

จากผม

แสวง เงินทอง

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ มิตรสยาม ๔๘/๒๖ บางลำภู พระนคร
นายสุรินทร์ คุ้มสิน ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๒ โทร. ๘๑๗๕๔๓